

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK EL SANATLARI ANASANAT DALI

**KIRŞEHİR AĞALAR KONAĞINDA BULUNAN KİRKİTLİ
DOKUMALAR**

Ümüt GÜZELKÜÇÜK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR-2025

©2025- Ümüt GÜZELKÜÇÜK

T.C.
KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK TÜRK EL SANATLARI ANASANAT DALI

KIRŞEHİR AĞALAR KONAĞINDA BULUNAN KİRKİTLİ
DOKUMALAR
KIRKITE WEAVINGS FOUND IN KIRŞEHİR AĞALAR MANSION

Hazırlayan
Ümüt GÜZELKÜÇÜK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Prof. Hande KILIÇARSLAN

KIRŞEHİR-2025

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı yüksek lisans öğrencisi, Ümüt GÜZELKÜÇÜK tarafından hazırlanan “**KIRŞEHİR AĞALAR KONAĞINDA BULUNAN KİRKİTLİ DOKUMALAR**” adlı tez çalışması 28.05.2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği/oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir

Danışman

Prof. Hande KILIÇARSLAN

Üye

Prof. Dr. Sema ETİKAN

Üye

Prof. Dr. Ayşegül KARAKELLE ALPER

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2025

Prof. Dr. Cemalettin İPEK

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../2025

Ümüt GÜZELKÜÇÜK

İmza

ÖZET

KIRŞEHİR AĞALAR KONAĞINDA BULUNAN KİRKİTLİ DOKUMALAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Ümüt GÜZELKÜÇÜK

Danışman: Prof. Hande KILIÇARSLAN

2025 – 151+xix

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Geleneksel Türk El Sanatları Ana Sanat Dalı

Jüri

Prof. Hande KILIÇARSLAN

Prof. Dr. Sema ETİKAN

Prof. Dr. Ayşegül KARAKELLE ALPER

Özet

Bu çalışmanın amacı, Kırşehir ili Kırşehir Belediyesine ait Ağalar Konağı'nda bulunan el dokumalarının belgelenmesi ve envanterinin oluşturulmasıdır. Bu kapsamda, konakta 20 adet halı, 6 adet kilim, 1 adet filikli dokuma, 64 adet minder, 53 adet uzun yastık, 17 adet yolluk ve 3 adet seccade olmak üzere toplam 164 kirkitli dokumadan 54 adet farklı desenlere sahip dokumalar ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Halılar, kilimler, yastıklar ve minderlerin teknik yapıları, renkleri, desenleri, motifleri ve kompozisyon özellikleri fotoğraflarla belgelenerek bilgi formlarına kaydedilmiştir. Araştırma sonucunda, Kırşehir'de günümüzde el dokuması halı üretiminin sona erdiği tespit edilmiştir. Konakta bulunan dokumalar 1910-1950 yılları arasında ıstar tezgâhlarda üretilmiş olup, atkı, çözgü ve ilme iplikleri tamamen yünden yapılmıştır. 1950 sonrası dönemde ise germe tip tezgâhlarda çözgüsü pamuk, atkı ve ilmeleri yün olan dokumalar, 40*40 kalitesinde üretilmiştir. Dokumalar, kullanım alanlarına göre namazlık, minder, seccade ve yastık olarak sınıflandırılmıştır. Desen ve kompozisyon açısından incelendiğinde, yastık ve minderlerde madalyonlu, namazlık ve seccadelerde ise yöresel mihraplı kompozisyonlar dikkat çekmektedir. Zeminlerde genellikle kırmızı renk tercih edilirken, desen ve süslemelerinde kahverenginin tonları kullanılmıştır. Dokumalarda bitkisel, geometrik, sembolik ve nesnel desenlere yoğun olarak yer verilmiş; bu özellik, halılara kendine özgü bir estetik kazandırmıştır. Sembolik desenler arasında yöreye

özgü "top" motifleri; "müftü topu", "ayna", "Arap eli", "hava başı" ve "gelin ağlatan" gibi motiflerin, dokumalara yansımaları sağlamıştır. Bunun yanı sıra, halılarda ev, bahçe ve elma gibi günlük yaşamdan nesnelere de yer verilmiştir. Figürlü bezemeler arasında “ejder” ve “sinek” motifleri, mistik ve doğa temalarını betimlemekte kullanılmıştır. Özellikle Mucur halı yastıklarında görülen “el” ve “ayak” motifleri, insan figürlerini içermektedir. Kırşehir yöresine özgü bu dokumalarda, bitkisel bezeme olarak salkım söğüt; sembolik bezeme olarak top motifi, ayna, müftü topu, Arap eli, gelin ağlatan ve hava başı motifleri yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Ayrıca, ev, bahçe, elma gibi nesneler ve figürlü süslemelerden sinek ile ejder motifleri de dokumalara estetik bir değer katmıştır.

Ağalar Konağı'nda bulunan dokumaların korunması amacıyla gerekli önlemler alınmalı ve mevcut dokuma örneklerinin gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayacak projeler geliştirilmelidir. Anadolu'nun önde gelen halı merkezlerinden biri olarak bilinen Kırşehir'de, Ağalar Konağı'nda sergilenen el dokuması dokumaların envanter bilgilerinin uzman kişiler tarafından düzenlenmesi büyük önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kırşehir, Kırşehir Ağalar Konağı, Dokuma, Kirkit, Motif, Zanaat

ABSTRACT

NAME OF THESIS

M. Sc. Thesis

Preparer: Ümüt GÜZELKÜÇÜK

Advisor: Prof. Hande KILIÇARSLAN

2025 -151+xix

Kırşehir Ahi Evran University, Graduate School of Social Sciences

Traditional Turkish Handicrafts Main Art Branch Jury

Jury

Prof. Hande KILIÇARSLAN

Prof. Dr. Sema ETİKAN

Prof. Dr. Ayşegül KARAKELLE ALPER

ABSTRACT

The aim of this study is to document and create an inventory of the hand-woven fabrics in the Ağalar Mansion of the Kırşehir Municipality in Kırşehir province. In this context, 54 different patterned fabrics out of a total of 164 kirkitli fabrics, including 20 carpets, 6 rugs, 1 filigree fabric, 64 cushions, 53 long pillows, 17 runners and 3 prayer rugs, were examined in detail. The technical structures, colors, patterns, motifs and compositional features of carpets, kilims, pillows and cushions were documented with photographs and recorded on information forms. As a result of the research, it was determined that hand-woven carpet production in Kırşehir has ended today. The weavings in Konak were produced on İstar looms between 1910-1950, and the weft, warp and loop yarns were made entirely of wool. In the period after 1950, the weavings with cotton warp and wool weft and loop were produced on tension type looms in 40*40 quality. The textiles are classified as prayer mats, cushions, prayer rugs and pillows according to their areas of use. When examined in terms of pattern and composition, medallion compositions on pillows and cushions, and local mihrab compositions on prayer mats and prayer rugs are striking. While red is generally preferred on the ground, shades of brown are used in patterns and ornaments. Plant,

geometric, symbolic and object patterns are heavily used in the textiles; this feature gives the carpets a unique aesthetic. Among the symbolic patterns, the regional "ball" motifs; "mufti ball", "mirror", "Arab hand", "air head" and "bride crying" motifs were reflected in the weavings. In addition, objects from daily life such as house, garden and apple were also included in the carpets. Among the figured decorations, "dragon" and "fly" motifs were used to depict mystical and nature themes. The "hand" and "foot" motifs, especially seen on Mucur carpet cushions, include human figures. In these weavings specific to the Kırşehir region, weeping willow was used as a plant decoration; ball motif, mirror, mufti ball, Arab hand, bride weeping and air head motifs were used intensively as symbolic decoration. In addition, objects such as house, garden, apple and fly and dragon motifs from figured decorations added aesthetic value to the weavings. Necessary measures should be taken to protect the textiles in the Ağalar Mansion and projects should be developed to ensure that existing textile samples are passed on to future generations. It is of great importance that the inventory information of the hand-woven textiles exhibited in the Ağalar Mansion in Kırşehir, known as one of the leading carpet centers of Anatolia, is prepared by experts.

Keywords: Kirsehir, Kirsehir Agalar Mansion, Weaving, Kirkit, Motif, Craft

ÖNSÖZ

El sanatları, bir milletin kültürel kimliğini yansıtan ve nesilden nesile aktarılmasını sağlayarak bu kimliğin korunmasına ve gelişmesine katkıda bulunan önemli unsurlardan biridir. Geleneksel el sanatları arasında özel bir yere sahip olan halı dokuma, Anadolu'nun farklı bölgelerinde tarih boyunca kalıcı izler bırakmış, yalnızca kullanım amacıyla değil, aynı zamanda taşıdığı derin anlamlar ve sembollerle de dikkat çekmiştir. Bu çalışma, Kırşehir'in tarihi Ağalar Konağı'nda sergilenen Kırşehir yöresine ait kirkitli dokumaların hammadde, renk, motif ve desen özelliklerini incelemek, günümüzdeki durumlarını ve envanter bilgilerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında, Ağalar Konağı'ndaki kirkitli dokumalar detaylı bir şekilde ele alınmış, bu geleneksel el sanatlarının kültürel değerleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Sergilenen dokuma örnekleri, yalnızca sanatsal ürünler değil, aynı zamanda yöredeki kültürel mirası koruyan ve yaşatan bir zanaatkarlık geleneğinin taşıyıcılarıdır. Bu dokumalar, Kırşehir halkının günlük yaşamında ve sosyal yapısında önemli bir yer edinmiş ve kültürel kimliğin bir simgesi olarak günümüze ulaşmıştır. Bu araştırmanın amacı, Kırşehir'in zengin dokuma kültürüne katkıda bulunmak, kirkitli dokuma geleneğini belgeleyerek kayıt altına almak ve gelecek kuşaklara aktarmaktır.

Çalışma boyunca yol gösterici olan değerli hocam Prof. Hande Kılıçarslan'a bilgi ve desteklerinden dolayı en içten teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca, yüksek lisans derslerinde sağladıkları katkılarla akademik gelişime büyük destek veren Prof. Dr. Filiz Nurhan Ölmez ve Prof. Dr. Sema Etikan'a şükranlarımı iletirim.

Hayatım boyunca yanımda olan sevgili annem Fatma Güzelküçük'e, kıymetli eşim Nazife Güzelküçük'e ve çocuklarım Ömer Yiğit Güzelküçük ile Ezgi Güzelküçük'e sonsuz minnettarlığımı ifade etmek isterim.

Bu tezin, Kırşehir'in Ağalar Konağı'nda sergilenen dokuma örneklerinin tanıtılmasına, dokumacılığa olan ilginin artırılmasına ve bu eşsiz zanaatin korunmasına katkı sağlaması en büyük dileğimdir.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	i
BİLDİRİM.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	8
ŞEKİLLER LİSTESİ	11
TABLolar LİSTESİ	18
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	19
BÖLÜM I	1
1.GİRİŞ.....	1
1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	8
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	8
1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	8
1.4. VARSAYIMLAR.....	9
1.5. TANIMLAR.....	9
BÖLÜM II.....	10
2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ LİTERATÜR	10
2.1. KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	10
2.2. KIRŞEHİR KİRKİTLİ DOKUMALARI	11
2.3. AĞALAR KONAĞI	18

BÖLÜM III	22
3. YÖNTEM.....	22
3.1. ARAŞTIRMANIN DESENİ/MODELİ	22
3.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ	22
3.3. VERİ TOPLAMA ARACI.....	23
BÖLÜM IV.....	24
4. BULGULAR	24
4.1. Giriş Holü	28
4.2. Zemin Kat 1 Numaralı Oda	28
4.3. Zemin Kat 2 Numaralı Oda	29
4.4. Zemin Kat 3 Numaralı Oda	29
4.5 Zemin Kat Orta Hol.....	30
4.6. Merdivenler	30
4.7. 2. Kat Merdiven Üstü	31
4.8. 2. Kat Hol	32
4.9.2. Kat 1 Numaralı Oda.....	32
4.10. 2.Kat 2 Numaralı Oda.....	33
4.11. Yastık Dokumalar.....	36
4.12. Minder Dokumalar	52
4.13. Yolluk ve Kilim Dokumalar	88
4.14. Seccade Dokumalar	108
4.15. Filikli Dokumalar	124

4.16. Taban Yaygıları	126
BÖLÜM V	144
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	144
KAYNAKÇA.....	146
EK	150
ÖZGEÇMİŞ	151

ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil 2.2.1</i> Kırşehir Halısı “dar kenar” (Çatık kaş) Deseni (Deniz, 1984:26).....	12
<i>Şekil 2.2.2</i> Kırşehir ve Mucur Halısı “dar kenar” (Zigzaklı Su) Deseni (Deniz, 1984:26).....	12
<i>Şekil 2.2.3</i> Kırşehir Halısı “dar kenar” (Üçgen ve Leblebi) Deseni (Deniz, 1984:27).	12
<i>Şekil 2.2.4</i> Kırşehir Halısı “dar kenar” (Gelin Ağlatan) Deseni (Deniz, 1984:27).	12
<i>Şekil 2.2.5</i> Şehir Halısı “enli ve dar kenar” (Çiçek ve Gelin Ağlatan) Deseni (Deniz, 1984:28).....	12
<i>Şekil 2.2.6</i> Kırşehir Halısı “enli kenar” (Arap eli) Deseni (Deniz, 1984:29).....	13
<i>Şekil 2.2.7</i> Kırşehir Halısı “Mihrap İçi” (lale) Deseni XVIII. yy (Deniz, 1984:30).	13
<i>Şekil 2.2.8</i> Kırşehir Halısı “Sandık” (Çiçek) Deseni XVIII. yy (Deniz, 1984:30).....	14
<i>Şekil 2.2.9</i> Kırşehir Halısı “Sandık” Deseni XVIII. yy (Deniz, 1984:31).....	14
<i>Şekil 2.2.10</i> Kırşehir Halısı “Sandık” (ejder) Deseni XVIII. yy (Deniz, 1984:32).....	15
<i>Şekil 4.1</i> Dayanırlı taşınır listeleri (Güzelküçük, 2023).	27
<i>Şekil 4.1.1</i> Giriş Holü (Güzelküçük, 2023).	28
<i>Şekil 4.2.1</i> Zemin Kat 1 Numaralı Oda (Güzelküçük, 2023).	28
<i>Şekil 4.3.1</i> Zemin Kat 2 Numaralı Oda (Güzelküçük, 2023).	29
<i>Şekil 4.4.1</i> Zemin Kat 3 Numaralı Oda (Güzelküçük, 2023).	29
<i>Şekil 4.5. 1</i> Zemin Kat Orta Hol (Güzelküçük, 2023).....	30
<i>Şekil 4.6. 1</i> Mucur (Dalakçı) kilimi (Güzelküçük, 2023).....	30
<i>Şekil 4.6. 2</i> Çubuklu kilim (Güzelküçük, 2023).....	31
<i>Şekil 4.7. 1</i> Kat Merdiven Üstü (Güzelküçük, 2023).	31
<i>Şekil 4.8.1</i> 2. Kat hol (Güzelküçük, 2023).	32
<i>Şekil 4.9.1</i> Duvara asılı halı (Güzelküçük, 2023).	32
<i>Şekil 4.10.1</i> 2. Kat 2 numaralı oda (Güzelküçük, 2023).	33
<i>Şekil 4.10.2</i> Duvara çivileme (Güzelküçük, 2023).	33
<i>Şekil 4.10.3</i> Yırtık halı (Güzelküçük, 2023).	34

Şekil 4.10.4 Kanaviçe işlemeli yastık örtüsü (Güzelküçük, 2023).....	34
Şekil 4.10.5 Yastık örtüsü serilmeyen yastıklar (Güzelküçük, 2023)	35
Şekil 4.10.6 Yastık iç dolgusu (Güzelküçük, 2023).....	35
Şekil 4.10.7 Anahtarlık takılı dokuma (Güzelküçük, 2023).....	35
Şekil 4.11.1 Yastık (Güzelküçük, 2023).	36
Şekil 4.11.2 a: Top motifi, b: Pençe motifi, c: Çatık kaş motifi, d: Stilize Çatık kaş motifi e: Stilize Çiçek motifi,.....	37
Şekil 4.11.3 Yastık ön ve arka yüz (Güzelküçük, 2023).	38
Şekil 4.11.4 a: Top motifi, b: Pençe motifi, ayak-kurt ağızı c: Topraklı Su (Çiçekli su) motifi	39
Şekil 4.11.5 Toplu Mucur Yastığı (Güzelküçük, 2023).	40
Şekil 4.11.6 a: Top motifi, b: Pençe motifi, c: Çiçekli su (elmalı su, yarım elma)	41
Şekil 4.11.7 Yastık ön ve arka yüz (Güzelküçük, 2023).	42
Şekil 4.11.8 a: Top motifi, b: Pençe motifi, c: Suyolu, topraklı su	43
Şekil 4.11.9 Yastık ön ve arka yüz (Güzelküçük, 2023).	44
Şekil 4.11.10 a: Top motifi, b: Pençe motifi, c: Topraklı su (çatık kaş), d: Halı yastığın arka ve ön yüzleri birleştirilmesi	45
Şekil 4.11.11 Yastık (Güzelküçük, 2023)	46
Şekil 4.11.12 a: Top motifi, b: Pençe motifi, c: Suyolu, d: Eli belinde (ayak kısmı)..	47
Şekil 4.11.13 Yastık (Güzelküçük, 2023).....	48
Şekil 4.11.14 a: Dilikli top motifi, b: Pençe motifi, c: Çiçekli su d: Stilize çiçek motifi,.....	49
Şekil 4.11.15 Yastık (Güzelküçük, 2023).....	50
Şekil 4.11.16 a: Dilikli top motifi, b: Pençe motifi, c: Çiçekli su, ...	51
Şekil 4.12.1 Minder (Güzelküçük, 2023).	52
Şekil 4.12.2 a: Dilikli top motifi, b: Koç boynuzu motifi c: Stilize çiçek motifi d: Suyolu motifi.	53

Şekil 4.12.3 Minder (Güzelküçük, 2023).	54
Şekil 4.12.4 a: Bağ başı top motifi, b: Stilize çiçek motifi, c: Topraklı Su (Çatık kaş) motifi.	55
Şekil 4.12.5 Özbağ “güllü minder” (Güzelküçük, 2023).	56
Şekil 4.12.6 a: Özbağ güllü motifi b: Suyu yolu motifi	57
Şekil 4.12.7 Minder (Güzelküçük, 2023).	58
Şekil 4.12.8 a: Güllü (kaneviçe topu) motifi, b: Mihrap (köşe)motifi, c: Çiçekli su motifi...	59
Şekil 4.12.9 Minder (Güzelküçük, 2023).	60
Şekil 4.12.10 a: Top motifi, b: Kuş motifi c: Çiçek motifi.....	61
Şekil 4.12.11 Minder (Güzelküçük, 2023).	62
Şekil 4.12.12 a: Ulaklı top motifi, b: Stilize çiçek motifi, c: Stilize bitkisel motifi.....	63
Şekil 4.12.13 Minder (Güzelküçük, 2023).	64
Şekil 4.12.14 a: Top (yıldız) şeklinde top motifi, b: Bitkisel motif: c: Zikzaklı suyolu motifi, d: stilize çiçek motifi	65
Şekil 4.12.15 Minder (Güzelküçük, 2023).	66
Şekil 4.12.16 a: Nebati (kanaviçe topu), b: Mihrap (köşe)motifi, c: Göz motifi, d: Stilize çiçek motifi	67
Şekil 4.12.17 Minder (Güzelküçük, 2023).	68
Şekil 4.12.18 a: Top motifi, b: Mihrap (köşe), c: çiçekli su (elmalı su, yarım elma) motifi..	69
Şekil 4.12.19 Minder (Güzelküçük, 2023).	70
Şekil 4.12.20 a: Ulaklı top, b: Stilize çiçek motifi, c: Stilize bitkisel motif.....	71
Şekil 4.12.21 Minder (Güzelküçük, 2023).	72
Şekil 4.12.22 a: Tolulu top motifi, b: Çatık kaş (topaklı su) motifi	73
Şekil 4.12.23 Minder (Güzelküçük, 2023).	74
Şekil 4.12.24 a: Güllü top motifi, b: Stilize dal ve yaprak motifi, c: Stilize bitkisel motif, d: Stilize bitkisel motif	75

Şekil 4.12.25 Minder (Güzelküçük, 2023).	76
Şekil 4.12.26 a: Top motifi, b: Stilize çiçek motifi, c: Kanaviçe suyu motifi, d: Su yolu motifi	77
Şekil 4.12.27 Minder (Güzelküçük, 2023).	78
Şekil 4.12.28 a: Ulaklı top motifi, b: Mihrap (köşe) motifi, c: Kanaviçe suyu motifi	79
Şekil 4.12.29 Minder (Güzelküçük, 2023).	80
Şekil 4.12.30 a: Ulaklı top motifi, b: Stilize çiçek motifi, c: Yıldız motifi	81
Şekil 4.12.31 Minder (Güzelküçük, 2023).	82
Şekil 4.12.32 a: Ulaklı top motifi, b: Mihrap (köşe) motifi, c: su yolu motifi	83
Şekil 4.12.33 Minder (Güzelküçük, 2023).	84
Şekil 4.12.34 a: Ulaklı top motifi, b: Stilize çiçek motifi, c: Yıldız motifi	85
Şekil 4.12.35 Minder (Güzelküçük, 2023).	86
Şekil 4.12.36 a: Müftü topu, b: Çatık kaş (topraklı su) motifi	87
Şekil 4.13.1 Türk ocağı toplu halı “Yolluk” (Güzelküçük, 2023).....	88
Şekil 4.13.2 a: Türk ocağı topu motifi b: Tuğ motifi c: Mihrap (köşe)motifi, d: Stilize çiçek motifi	89
Şekil 4.13.3 Müftü toplu halı “yolluk” (Güzelküçük, 2023).	90
Şekil 4.13.4 a: Müftü topu motifi, b: Tuğ motifi c: Mihrap, d: Yıldız ve çiçek motifi	91
Şekil 4.13.5 Müftü toplu halı “yolluk” (Güzelküçük, 2023).....	92
Şekil 4.13.6 a: Müftü topu motifi b: Sinekli motifi c: Dallı elma motifi	93
Şekil 4.13.7 Türk ocağı toplu halı “Yolluk” (Güzelküçük, 2023).....	94
Şekil 4.13.8 a: Türk ocağı toplu motifi, b: Mihrap motifi c:Gavur suyu motifi, d: Yarım elma motifi, ...	95
Şekil 4.13.9 Türk ocağı toplu halı “Yolluk” (Güzelküçük, 2023).....	96
Şekil 4.13.10 a: Türk ocağı motifi, b: Tuğ motifi c: Mihrap (köşe) motifi, d: Gavur suyu motifi	97

Şekil 4.13.11 Türk ocağı toplu halı “Yolluk” (Güzelküçük, 2023).....	98
Şekil 4.13.12 a: Türk ocağı motifi, b: Tuğ motifi, c: Mihrap, d: Kanaviçe suyu motifi	99
Şekil 4.13.13 Yolluk (Güzelküçük, 2023).....	100
Şekil 4.13.14 a: Yıldız motifi b: Madalyon motifi, c: Bereket motifi d: Penç motifi e: Çiçek motifi	101
Şekil 4.13.15 Güllü toplu halı “Yolluk” (Güzelküçük, 2023).	102
Şekil 4.13.16 a: Güllü top motifi, b: Tuğ motifi, c: Gavur suyu motifi, d: Hava başı motifi	103
Şekil 4.13.17 Sıralı sandıklı kilim (Güzelküçük, 2023).	104
Şekil 4.13.18 a: Sandık motifi (top), b: Tavşan topuğu motifi, c: Kurt ağzı motifi, d: Bıçkır, e: Aşık (aşığı) motifi, f: Çıtlık, g: Sandık oyu (ev/bıçkır/parmak), h: Yarım ev, ı:Bıçkır	105
Şekil 4.13.19 On bir toplu dalakçı kilim (Güzelküçük, 2023).	106
Şekil 4.13.20 a: Sandık, “top”, b: Tavşan topuğu, c: Kıvrım, d: Bıçkır, e: Kıvrım (tek dallı oy/it izi) motifi, f: Aşık (Aşığı) motifi, g: Bıçkır motifi)	107
Şekil 4.14.1 Mucur seccadesi (Güzelküçük, 2023).	108
Şekil 4.14.2 a: Mihrap, b: Eli belinde motifi, c: Yıldız motifi	109
Şekil 4.14.3 Kandilli Seccade (Güzelküçük, 2023).....	110
Şekil 4.14.4 a: Kandil motifi, b: Sütun motifi, c: Stilize çiçek motifi d: Hava başı “Bağbaşı” motifi e: Gavur suyu motifi	111
Şekil 4.14.5 Sinekli (benekli) halı Seccade (Güzelküçük, 2023).	112
Şekil 4.14.6 a: Turunç motifi, b: Stilize çiçek motifi, c: Çengel motifi, d: Ejder motifi, e: Stilize çiçek motifi, ...	113
Şekil 4.14.7 Sinekli (benekli) halı Seccade (Güzelküçük, 2023).	114
Şekil 4.14.8 a: Müftü topu motifi, b: Tuğ motifi, c: Koçboynuzu motifi, d: Sinek motifi, e: Gavur suyu motifi, f:Hançerli yaprak ve stilize çiçek motifi	115
Şekil 4.14.9 Kandilli Seccade (Güzelküçük, 2023).....	116

Şekil 4.14.10 a: Kandil motifi, b: Sütun motifi, c: Çengel motifi d: Hava başı “Bağbaşı” motifi, e: Hatai ve yaprak motifi	117
Şekil 4.14.11 Kandilli Seccade (Güzelküçük, 2023).....	118
Şekil 4.14.12 a: Kandil motifi, b: Çiçek buketi motifi c: Çiçek motifli sütunlar, d: Hava başı (bağbaşı)motifi, e: Kanaviçe suyu motifi	119
Şekil 4.14.13 Seccade (Güzelküçük, 2023).....	120
Şekil 4.14.14 a: Bağ başı top motif, b: Tuğ motifi, c: Mihrap köşe motifi, d: Kandil motifi, e: Stilize çiçek motifi, f: Küpe, Stilize çiçek, Pıtrak, Eli belinde motifi	121
Şekil 4.14.15 Göbekli Kırşehir halısı “seccade” (Güzelküçük, 2023).	122
Şekil 4.14.16 a: Müftü topu motifi, b: Tuğ motifi, c: Mihrap (köşe) motifi d: Hatai benzeri stilize çiçek ve yaprak motifi e: Kanaviçe suyu motifi	123
Şekil 4.15.1 Filikli (Güzelküçük, 2023).	124
Şekil 4.15.2 a: Ön, b: Arka	125
Şekil 4.16.1 Taban yaygısı (Güzelküçük, 2023).	126
Şekil 4.16.2 a: Madalyon, b: Eli belinde motifi, c: Yıldız motifi, d: Stilize Çiçek motifi, e: Çiçek motifi, f: Bütün elma motifi, g: Çatık kaş motifi	127
Şekil 4.16.3 Kara ova halısı “taban yaygısı” (Güzelküçük, 2023).....	128
Şekil 4.16.4 a: Türk ocağı topu motifi, b: Tuğ motifi, c: Mihrap (köşe) motifi, d: Kanaviçe deseni motifi	129
Şekil 4.16.5 Sinekli (benekli) Kırşehir halısı “Taban Yaygısı” (Güzelküçük, 2023).	130
Şekil 4.16.6 a: Top motifi, b: Pıtrak motifi, c: Sinek motifi, d: Hançerli yaprak ve penç motifi	131
Şekil 4.16.7 Sinekli (benekli) Kırşehir halısı “Taban Yaygısı” (Güzelküçük, 2023).	132
Şekil 4.16.8 a: Barok tarzı bitkisel motif, b: Sinek motifi, c: Stilize çiçek motifi	133
Şekil 4.16.9 Taban yaygısı (Güzelküçük, 2023).	134
Şekil 4.16.10 a: Geometrik formlu madalyon “top” motifi b: Dallı çiçek motifleri, c: Su yolu	

motifi d: stilize çiçek motifi	135
Şekil 4.16.11 Sinekli (benekli) Kırşehir halısı “Taban Yaygısı” (Güzelküçük, 2023).	136
Şekil 4.16.12 a: Top motifi b: Tuğ motifi, c: Mihrap (Köşe, sinekli) motifi, d: Arap eli motifi, e: Stilize çiçek motifi, f: Yıldız motifi.....	137
Şekil 4.16.13 Sinekli (benekli) Kırşehir halısı “Taban Yaygısı” (Güzelküçük, 2023).	138
Şekil 4.16.14 a: Türk ocağı motifi b: Sinek motifi, c: Arap eli motifi, d: Stilize çiçek motifi, e: Yıldız motifi	139
Şekil 4.16.15 Göbekli Kırşehir halısı “Taban Yaygısı” (Güzelküçük, 2023).	140
Şekil 4.16.16 a: Ulaklı top motifi, b: Tuğ motifi, c: Mihrap (köşe) motifi d: Stilize çiçek motifi e: Kaneviçe suyu motifi.....	141
Şekil 4.16.17 Sinekli (Benekli) Kırşehir halısı (Güzelküçük, 2023).	142
Şekil 4.16.18 a: Müftü topu motifi, b: Sinek motifi c: Arap eli motifi d: Hatai motifi, e: Çatık kaş “topraklı su” motifi.....	143

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 4.1. Ağalar Konağındaki Kırkitli dokuma tür ve sayıları	24
Tablo 4.1.1 1. Kat mescit	25
Tablo 4.1.2 Üst Kat Merdiven	25
Tablo 4.1.3 Ağalar Konağı-Giriş 3	25
Tablo 4.1.4 Ağalar Konağı- Toplantı Odası	25
Tablo 4.1.5 Ağalar Konağı–Oda 1	25
Tablo 4.1.6 Ağalar Konağı–Oda 3.....	25
Tablo 4.2. Yöreye özgü kırkitli dokuma tipi ve sayısı.....	144

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kisaltmalar	Açıklamalar
M	Metre
Y.Y	Yüzyıl
Cm	Santimetre
Dm ²	Desimetre Kare

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Türklerin kültürel mirası ve geleneksel el sanatlarından biri olan halıcılık, geçmişten günümüze kadar tarihimizde önemli bir yere sahip olmuştur. Türk topluluklarının Orta Asya da yaşadıkları bölgelerde üretilen ve zamanla büyük bir gelişme gösteren halı, Türkler tarafından İslam dünyası ve orta doğuya tanıtılmıştır. Türklerin göçebe bozkır hayatı ve kültürüne sahip olmaları, gelir kaynaklarının tarım ve hayvancılık olması, halının ham maddesinin koyun yapağından üretilmesi en büyük nedenidir.

Türk ve dünya halıcılık tarihi bakımından en önemli buluntu pazırık halısıdır. Rus arkeolog C. I. Rudenko tarafından beşinci kurganda bulunan halı inanılmaz inceliği, yüksek kalitesi, motif zenginliği ve özellikleri ile dikkati çekmektedir. Buzullar arasında bulunan kurgan odasında dört tekerlekli araba, mumyalanmış ölü at ve ev eşyaları arasında bulunan bu pazırık halısı, 1953'te yayınlanarak etraflıca tanıtılmıştır. Halı 1.89x2.00 m. boyutunda ve çok ince yünden (iplik) 10 cm² de 3600 Gördes düğümü tekniği kullanılarak dokunmuştur. Halının birinci geniş kenar suyunda süvari figürü, ikinci kenar suyunda geyik figürleri, gri fonlardan bir iç ve bir dış dar kenar suyu bulunmaktadır. Dokumanın zeminde 24 kare halinde haçvarî çiçeklerden, kırmızı zemin üzerine mavi, sarı ve beyaz, renklerin hâkim olduğu dama tahtasına benzer bir örnek gösterilmektedir. Rudenko, pazırık kurganında bulunan eşyalar ile halıyı Iskitler'e malederek M. Ö. 5. yy'a tarihlendirmiştir (Aslanapa,1987:99).

Pazırık halısının 10 cm genişliğinde 120 çözgü teli (arış) bulunmaktadır. Yatay düğüm sıraları arasında yer yer 3 veya 4 atkî ipi (argaç) kullanılmıştır. Pazırık halısı kareye yakın bir genel plana sahip olmasına rağmen, küçük bir orta alan ve dikey kenar sularının yatay kenar suyu daha geniş dokunmasından dolayı dikdörtgen bir şekil almış ve 24 kareye bölünmüştür. Her karede, haç ve çapraz biçimlerden oluşan, sekiz uçlu bir yıldızı andıran geometrik ve muhtemelen simgesel bir motif bulunmaktadır. Halının dış kenar suyunda, soldan sağa doğru 28 at figürü, biraz daha dar olan ikinci kenar suyunda ise sağdan sola doğru 24 geyik figürü yer almaktadır. Dış kenar suyunda bulunan atların kuyrukları bağlanmış bir şekilde görülmektedir. Bu desen, diğer Anadolu halılarıyla birlikte Konya Karapınar bölgesinde döşek veya yatak olarak bilinen Salur tipi yörük ve eski köy halılarında da mevcuttur (Tekçe, 1993:26,35, Yıldız, 2009:24).

Pazırık halısından önce keşfedilen, M.S. 3. ve 4. yüzyıla tarihlenen diğer halı parçaları, İngiliz arkeolog Sir Mark Aurel Stein tarafından Doğu Türkistan'daki Lou-Lan kuyu mezarları ve Lop-Nor'daki bir Stupa'dan çıkarılmıştır. Bu bölge, eski Türk boyları ve Asya Hun'larının topraklarıyla örtüşmektedir. Daha gelişmiş bir teknik sergileyen ve Turfan buluntuları olarak

adlandırılan bu halıların düğüm uçları, daha iyi bir örnekleme amacıyla kesilmiştir. Halıların, tek çözüğü üzerine düğümlenerek, kaba ve sert yünden yapıldığı, doğal renkte çözüğü ve atkı iplikleri kullanıldığı, her düğüm sırası arasında 5 sıra atkı ile dokunduğu anlaşılmaktadır. Örnekler, basit geometrik desenler içermekte olup, dikey ve yatay çizgiler, baklava, kanca ve bitkisel motifleri andıran şekillerle süslenmiştir. Renk paleti ise mavi, kırmızı, yeşil, sarı ve kahverengi tonlarından oluşmaktadır (Aslanapa 1993, Dirik 1938, Diyarbakirli 1984, Görgünay 1995, Özgür 1965, Sümer 1984, Tekçe 1993, Yazıcıoğlu 1992, Yetkin 1991), (Başaran, 2004:20).

Anadolu'da 13 ve 14. yüzyıllarda halı sanatının ilk önemli eserleri Anadolu Selçukluları döneminde Konya, Beyşehir, Sivas ve Aksaray'da bulunmuştur. Selçuklu halılarında renk ve kullanılan rengin farklı tonları bir arada kullanılmıştır. Ana renkler mavi ve kırmızı olup, az da olsa yeşil ve sarı halıda yer almıştır. Bu dönem Selçuklu halılarında görülen en büyük özellik, geniş kenar sulara sahip olması ve iri kûfi yazısının kullanılmasıdır. 14. yüzyılda çiçekli ve örgülü kûfi olarak devam etmiştir. Selçuklu halılarında kûfiler kenar suyu dışında, sekiz köşeli yıldızlar, uçları çengelli sekizgenler ve baklava gibi motifler, ana zemin kompozisyonunda üst üste ve yan yana sıralanarak sonsuzluğu ifade edecek şekilde sıralanmıştır. Konya grubu Anadolu Selçuklu dönemi halılarının en önemli grubudur. Konya'da bulunan Alaaddin Camii'nden getirilen ve günümüzde Türk-İslam Eserleri Müzesi'nde sergilenen 8 adet Selçuklu dönemi halı bulunmaktadır. Konya grubu dışında Mısır Fustat (eski Kahire)'ta bulunan 7 adet küçük parçalar halinde Anadolu Selçuklu dönemi halı parçası müzelerde sergilenmektedir. Konya ve Mısır grubunun dışında Anadolu Selçuklularından günümüze, Beyşehir Eşrefoğlu Camii'nde bulunan 4 adet Anadolu Selçuklu dönemi halısı, günümüze kadar kalmıştır. Bunun dışında Sivas grubuna ait 5 adet Anadolu Selçuklu dönemi halısı, Ankara Vakıf Eserleri Müzesinde yer almaktadır. 13-14. yüzyıl Anadolu Selçuklu halılarının yerini, Moğol istilas ve Anadolu Selçuklu devletinin zayıflaması sonucunda, kökeni Uzak Doğu ve Orta Asya'ya dayanan ve üzerinde hayvan figürleri bulunan halılar görülmektedir. 16.yüzyıl ile başlayan Anadolu halı sanatının en parlak dönemi 17.yüzyıl da devam etmiştir. Dünyanın en güzel halıları olarak kabul edilen Uşak Halıları ve Osmanlı Saray Halıları bu dönemde dokunmuştur. Bu dönemde dokunan halılar “yıldızlı” ve “madalyonlu” olarak iki grupta gelişmiştir. 16. ve 17.yüzyıl boyunca halı sanatının öncülüğünü yapan Uşak halıları, bu dönem Avrupalı ressamın tablolarında görülmektedir (Kardeşlik, 2010:116-117).

Osmanlı dönemi Türk halı sanatı üç guruba ayrılmıştır. Erken, klasik ve geç Osmanlı devri halılarıdır.

Erken Osmanlı devri halıları XV-XVI. yüzyıl da Osmanlı Beyliği zamanında dokunan halılar olarak bilinmektedir. Avrupalı ressamın tablolarına fon olarak kullanılan bu halılar, Hans Holbein tablolarında görülmüştür. Bu dönem halılarının II. Gurubu holbein tarafından resmedilmediği ve Lorenzo Lotto' nun yapmış olduğu tablolarda görülmesine rağmen Holbein Halıları olarak bilinmektedir. Erken Osmanlı dönemi halıları, kendi içinde dört gruba ayrılmaktadır. Bu gruplardan ilki, zeminde küçük karelere bölünmüş olup, bu karelerin içine yerleştirilen sekizgenler ve bunların arasında kaydırılmış eksenler şeklinde düzenlenmiş eşkenar dörtgen motifleri ile belirgin bir özellik taşımaktadır. İkinci grup halılar İtalyan ressam Lotto tarafından resmedildiğinden Lotto halıları olarak bilinmektedir. Şema olarak birinci grupla benzerlik gösteren lotto halılarında, zemin karelere ayrılarak her birine sekizgen motif işlenerek aralarında kalan boşluklara eş kenar dörtgen yerleştirilip, her bölümün içerisine üsluplaştırılmış bitki desenleri ile süslenmiştir. İkinci grup halıların kenar sularında kûfi yazı ve çiçek desenleri bulunmaktadır. Üçüncü grup halılarda, halı zemini iki, üç veya dört eşit şekilde kareye bölünmüştür. Her bir kareye sekizgen motif yerleştirilerek içlerine bitki desenleri, sekiz köşeli yıldız bezende üsluplaştırılmış hayvan resimleri ve birbirleri ile mücadele eden şekilde hayvan figürleri işlenmiştir. Zeminde karelerin dış kısmında kalan bölümler ise çiçek desenleri ile süslenerek, kenar sularında örgülü kufi yazılar yer almaktadır. Dördüncü grup Erken Dönem Osmanlı Halıları, teknik ve şekil bakımından üçüncü grup ile benzerlik göstermektedir. Halı zemininde üst üste gelecek şekilde yerleştirilmiş halde bir veya iki kare bulunmaktadır. Bazı halı örneklerinde ise üç kare görülmekte olup, karelerin arasında, üstünde ve altında, bazen de iki karenin arasında küçük kareler yer alıp, kenar sularında çoğu kez örgülü kufi yazılar bulunmaktadır (Deniz, 2000:28-31).

Osmanlı devletinin imparatorluk durumuna gelerek ekonomik olarak zenginliğe ulaşması sonucunda halı sanatı 16. yüzyılda altın çağına ulaşmıştır. Bu çağda dokunan halılar “Klâsik Osmanlı Devri Halıları” adıyla bilinmektedir. İran ve Mısır ile geliştirilen siyasi ilişkiler sonucunda, Memlük ve İran sanatı daha yakından tanınmıştır. Bu dönemde “madalyon” göbek desenleri ve bitkisel motifler kullanılarak yeni halı çeşitleri dokunmuştur. Osmanlılar tarafından 1514 yılında Tebriz ve 1517’de Kahire’nin alınması sonucunda Türk halı sanatında yeni bir desen ve teknik anlayış sağlanmıştır. 16. yüzyıl da İran halı sanatından esinlenerek dokumalarda, palmet (tepelik) şekilleri, sivri kıvrık hançer yaprakları ve madalyon desenleri, Osmanlı halı üslubundaki stilize edilmiş karanfil, natüralist lale, sümbül çiçekleri ile harmanlanarak yeni halı desenleri yaratılmıştır. Bu dönemde dokunan halılar, Osmanlı saray nakkaşlarının kumaş ve çini desenlerinde çizdiği

desenlere göre dokunmuştur. Bu dönem Osmanlı saray halılarını diğer Türk halı sanatındaki örneklerden ayıran tek düğümlü İran (sine) düğümü kullanılmıştır (Akan, vd, 2020:64,65).

Geç Osmanlı Döneminde 17. yüzyıl da Osmanlı imparatorluğunun siyasi ve ekonomik olarak zayıflamaya ve batılılaşmanın başladığı dönemdir. Bu dönemde sanatın her alanında gelişmeler yaşanmıştır. 17. yüzyılda Uşakta post zeminli ve beyaz zeminli Uşak halıları ortaya çıkmıştır. Yün malzeme ve Türk düğümü ile dokunan halıların zeminde genellikle beyaz rengin kullanılmasından dolayı, beyaz zeminli uşak halıları adını almıştır. Halılarda kırmızı mavi ve kahverengi renklerde kullanılmıştır. Kullanılan motiflerde üç yuvarlak (çintemani) meydana gelen, kaplan postu görünümlü (dudak şekilli) süslemeler ve kuş motifleri görülmektedir. Kullanılan motiflerden dolayı yıldızlı ve madalyonlu Uşak halıları iki guruba ayrılmıştır (Deniz, 2000:35).

18. yüzyılda yaşadığı gerilemeye rağmen 19. yüzyıl sonuna kadar gelişmesini sürdüren Türk halı sanatı, Sultan Abdülmecit' in 1844'te Kocaeli ili Hereke ilçesinde kurduğu Hereke kumaş fabrikasının, 1878'de yanması sonucunda, 1883 yılında Sultan Abdulhamit tarafından yanan Hereke kumaş fabrikasına 100 halı tezgâhı koyularak, halı hane olarak halı üretimine geçmiştir. Bu dönemde üretilen ürünlerde en başta İran olmak üzere Anadolu ve Memlûk halılarında desen ve süsleme özelliklerini taşıyan karma üslup görülmektedir. Bazı dokumalarda altın, gümüş ve ipek tel kullanılmıştır. Çözümlerinde pamuk kullanılan bu halılarda Türk düğümü (gördes), İran düğümüne (sine)' e benzeyen ve daha gevşek olan hekim düğümü kullanılmıştır. Günümüzde Anadolu'da dokunan halılarda sağlamlığı açısından önemli olan Türk düğümü ve doğal boyaların kullanılması için çaba gösterilmiştir. Dokunduğu yöreye göre desen ve motiflerinde değişiklik gösteren Türk halı sanatı, orta Anadolu' da Sivas, Konya, Kayseri yörelerinde, Ladik, Karapınar, Taşpınar, Yahyalı, Bünyan Sarayönü, Şarkışla, Kırşehir, Mucur, Sivrihisar, Eskişehir'de Batı Anadolu yöresinde ise Balıkesir, Bergama, Isparta, Çanakkale, Yağcı bedir, Kula, Uşak, Demirci, Milas ve Gördes'te, Doğu ve Güney Doğu Anadolu'da ise Erzurum, Kars, Bitlis ve Van'da halı dokumaya özen gösterilmiştir (Yetkin, 1991:193).

Saray halıları grubuna ait seccadeler, XVIII. yüzyılda Gördes, Kula, Lâdik ve Uşak bölgelerinde farklı şekillerde dokunmuştur. Bilinen en eski seccadeler ise XV. yüzyıla tarihlenmektedir. Bellini, Carpaccio ve Lotto'nun eserlerinde seccadelerin zengin çeşitleri gözlemlenmektedir. Türk halılarında en yaygın olarak geometrik, bitkisel ve hayvansal motifler bulunmaktadır. Bitkisel motifler arasında lale, karanfil, gül, sümbül ve zambak gibi çiçekler; servi ve salkım söğüt gibi ağaçlar, elma, nar ve üzüm gibi meyveler yer almaktadır. Hayvansal motifler ise kaz, güvercin, kumru, yılan, tavus kuşu ve serçe gibi figürlerin yanı

sıra horoz ibiği, kaz ayağı, ördek ayağı ve koç boynuzu gibi hayvanların çeşitli kısımları yer almaktadır. Sanayileşme sürecinde, 1844 yılında Sultan Abdülmecid Hereke'de tezgâhlar kurdurmuştur. 1891'de ise Sultan II. Abdülhamid döneminde yüz kadar halı tezgâhı eklenerek Osmanlı saray üslubundaki halıların yeniden üretilmesi için önemli bir adım atılmıştır. Türk halı sanatı, XIX. yüzyılın sonuna kadar gelişimini sürdürmüştür. Günümüzde ise Kayseri, Konya, Isparta, Sivas, Kırşehir, Balıkesir, Fethiye, Döşemealtı, Uşak, Yağcı bedir, Bergama, Gördes, Kula, Çanakkale, Milas, Ezine, Kars, Erzurum ve birçok Türkmen kökenli yörük boyunda geleneksel halı dokumacılığı az da olsa devam etmektedir (Demirbulak, 2022:69).

Tarihsel gelişim süreci incelendiğinde Türk halıcılık sanatı; dokunduğu yöre ve bölgeye göre desen, motif ve kullanılan ham maddeye göre değişiklik göstererek yapılmış olduğu görülmektedir.

Yöresel özellik gösteren halı dokumacılığı, tarihi Hititler dönemine dayanan ve birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış olan Kırşehir, geleneksel el sanatları bakımından da oldukça zengin bir ilimizdir. Yörenin en önemli el sanatları, oniks taş işlemeciliği, yorgancılık, ahşap işlemeciliği (marangozluk), berdi yastıkçılık, çorap örücülüğü, bitkisel örücülük, oyacılık, tuz işlemeciliği ve dokumacılıktır.

Anadolu Selçuklularının 1071 Malazgirt zaferinden sonra yeşil ve sulak alanda olan Kırşehir, “Gülşehri” olarak adlandırılmış ve şimdiki ismi olan “Kırşehri” denilmiştir. Cumhuriyet döneminde Kırşehri ismi resmi olarak Kırşehir olarak ifade edilmiştir (Özüçetin, vd, 2019:92).

Kırşehir, İç Anadolu Bölgesi'nin Orta Kızılırmak kısmında bulunmakta olup yüzölçümü 6,530 km²'dir (URL 2).

Denizden yüksekliği 985 m olan Kırşehir ve çevresinin ortalama yükseltisi 500-1500 m arasında olup, 1500 m'nin üzerine çıkan dağlık bölümler ilin az bir bölümünü kaplamaktadır. Tarım alanları bakımından yarısından fazlası iyi nitelikte sürdürülebilir potansiyele sahip olan Kırşehir'in doğu ve güney doğusunda Nevşehir, güney kısmında Aksaray, batı ve kuzey batısında Kırıkkale, kuzey doğusunda Yozgat ili batısında ise Ankara bulunmaktadır (Ünsal, 2012:15).

Yöre halkı için önemli bir yeri olan halı dokumacılığının Türkler'in Anadolu'ya göçleri ile başladığı düşünülmektedir. Türklerin Selçuklular döneminde yaşanan iç karışıklıkları bastırmak üzere getirilen aşiretlerin, Kırşehir ve çevresine yerleştirilmeleri ve Beylikler döneminde köle ve acem cariyelerin burada bulunan konaklarda çalıştırılmasından dolayı, dokumacılık kültürünün gelişmesine katkıda bulunması ve Anadolu Bacıları

Teşkilatının (Bacıyan-ı Rumi) nin burada faaliyet göstermiş olmasıdır (Etikan, vd.,2020:17).

Kırşehir halılarının bilinen ilk örnekleri 17. ve 18. yüzyıla tarihlenmektedir. Bu halıların çözgü ve atkısında tamamen yün iplik kullanılarak, Gördes düğümü tekniğiyle seccade boyutunda dokunmuştur. Döneme ait halılarda doğal boyalarla renklendirilmiş iplikler tercih edilmiştir. Kullanılan ve en yaygın renkler kırmızı, mavi, kahverengi, sarı, yeşil ve beyaz olmuştur. Halıların ortasında bir mihrap kemeri yer almakta olup, bu kemerin üstünde ve altında "sandık" adı verilen dikdörtgen alanlar bulunmaktadır. Sandık bölümünde genellikle bitkisel motifler yer alırken, bazı örneklerde Gördes seccadelerinde görülen yatık - S- şeklinde yerleştirilmiş "ejder" motifi de görülmektedir. Dokunan halıların mihrap zemini genellikle boş bırakılmıştır; ancak bazı dokuma örneklerinin mihrap köşelerinde ibrik motifi gözlemlenmiştir. Halının iç kısmı, dışa doğru geniş ve dar kenar suları ile tamamlanmıştır. (Etikan vd., 2020:18).

Kırşehir halıları literatürde çeşitli şekillerde sınıflandırılmıştır. Bunlar; mihrap tiplerine göre “mihrapsız”, “tek mihraplı” ve “çift mihraplı” olmak üzere 3’e ayrılmıştır. Kırşehir halılarında bulunan bazı motiflerin çevresinde siyah çerçeve yer almaktadır. Kontür şeklinde motifi çevreleyen bu düzenleme yörede “tilif” olarak adlandırılmaktadır. Diğer sınıflandırma ise yörede dokunan halılarda bu düzenlemenin bulunup bulunmamasına göre “tilifli” ve “tilifsiz” şeklindedir. Yörede geleneksel olarak dokunan halılar “Kırşehir halıları” ve “Mucur seccadeleri” olmak üzere ikiye ayrılmıştır. 20. yy. itibari ile dokundukları yöreye göre “Merkez”, “Özbağ” ve “Mucur” halı dokumaları olarak gruplandırılmıştır. 1950 yılından sonra dokunan halılar, Kırşehir halısı olarak adlandırılıp, “Kırşehir halısı (üç toplu halı)”, “Özbağ halısı” ve “Mucur halısı” olarak üç gruba ayrılmıştır. 20. yy kadar genellikle seccade formunda ve kareye yakın dokunan halıların dm^2 düğüm sayıları 40x50 veya 40x55 tir. 1950 yılından sonra dokunan dokumalar kullanım yerlerine göre seccade ve karyola halısı (yarım taban), duvar halısı, sedir halısı, minder, yastık, nazmazlağ yolluk gibi farklı kullanım alanlarına göre dokunmuştur. Dokunan halıların desen özellikleri incelendiğinde lâdik, gördes, milas ve kula halıları ile büyük oranda benzerlik olduğu görülmektedir (Etikan vd.,2020:46,47).

Düz dokuma yaygılarının en tanınmış dönemi 18. ve 19. yüzyıllara, Osmanlı dönemine aittir. Bu döneme ait birçok düz dokuma yaygı örneği Anadolu'da bulunmaktadır. Cicim, zili, İlikli kilim ve sumak teknikleriyle üretilen sedir örtüsü, duvar örtüsü, namazlağ, yer sergisi, duvar örtüsü yük örtüsü, yük kilimi, yastık, çuval, heybe ve torba dokumalar dokundukları bölgelerin özelliklerini de yansıtmaktadır. O dönemde yerleşik yaşamdan ziyade konar-göçer

yaşam tarzı daha yaygın olduğu için, bu yaşam biçiminin ihtiyaçlarına uygun olarak namazlağ, seccâde, yer sergisi, sedir örtüsü, duvar örtüsü, yastık, yük kilimi, çuval, heybe ve torba gibi dokuma türleri üretilmiş olup, günümüze kadar örnekleri ulaşmıştır. O zamanlar büyük boyutlu düz dokumalar pek fazla yapılmamıştır. Halkın yerleşik hayata geçmesiyle birlikte büyük ebatlı dokumaların sayısı artmaya başlamıştır (Acar 1982:118, Deniz 2000:56, Kılıçarslan, 2017:19).

Kırşehir’de kilim, cicim, zili, pala ve sumak dokumalar yöreye özgü olarak yapılan dokumalardır.

Kırşehir yöresinde 1950 yılından itibaren giderek azalmaya başlayan halıcılık, 1960 lı yıllarda yöre halkının Avrupa’ya işçi statüsünde göç etmesi nedeni ile yörede yapılan halı dokumacılığının bitmesinde en önemli neden olmuştur. Makine halısı sektörünün gelişmesi sonucunda, seri üretim ve ucuz halının temin edilmesi Anadolu’nun her yerinde olduğu gibi Kırşehir yöresinde de halıcılığı olumsuz yönde etkilemiştir (Etikan, vd.,2020:19).

Düğümsüz halıların dışında, en bilinen düz dokuma yaygılar atkı yüzü dokumalardır; bu dokumalarda çözgüler atkılar tarafından tamamen kaplanmıştır. Kilimlerde yatay ve dikey dolgular, geometrik kompozisyonlar oluşturur. Eğer kullanılan bezeme ve düzenlemeler iyi bir şekilde dokunursa, arka yüzü belli olmaz ve zemin ile motifler ilk bakışta ayırt edilemez. Kilim dokumalarında önceden hazırlanmış bir desen bulunmamaktadır. Dokuma süreci, görgü ve geleneklerle şekillenen bir düşüncenin ürünüdür. Dokuma sırasında motiflerin özelliklerine göre dik ve yan taşmalar yapılmaktadır; boşluklar ise sonradan doldurulur. Havlı dokumalarda olduğu gibi, sıra takibi burada da uygulanmamaktadır. Kilimlerin en sevilen özelliklerinden biri kompozisyonların renklendirilmesindeki uyumdur. Bu işlemler o kadar ustaca gerçekleştirilir ki, eski ile yenisini ayırt etmek ve eşlerini bulmak oldukça zordur. Kilimlerde kullanılan motifler, aynı ad ve anlamı taşımaktadır. Keder, sevinç, dostluk, güç ve bereket motiflerinde sembolik bir ifade eğilimi gözlemlenmektedir (Hatipoğlu, 1997:27).

Kırşehir bölgesinde düz dokumacılık, yaygın olarak Boztepe ilçesine bağlı Karacaören köyü ile Mucur ilçesine ait Dalakçı ve Gümüş kümbet köylerinde yapılmıştır. Bu köylerde üretilen ve kendine has motif ve desen özellikleri taşıyan kilimlere "Dalakçı kilimi" denilmiştir. Genellikle kilim tekniğiyle dokumalar yapılırken, cicim, zili ve sumak teknikleriyle de çeşitli ürünler üretilmiştir. Bu dokumalar yaygı, duvar kilimi, yük örtüsü (yük çapı), yanlama, seccade, yastık, namazlağı, minder, torba ve musat torbası (günlük eşyaların konulduğu bir tür çanta) gibi farklı kullanım amaçları için tasarlanmıştır (Etikan, 2022:242).

Kırşehir yöresinde geleneksel olarak üretilen kirkitli dokumalar ile ilgili birçok çalışma

yapılmıştır. Ancak Kırşehir ili Ağalar Konağında bulunan Kırşehir iline ait kirkitli dokumaları içeren bir çalışma bulunmamaktadır. Araştırma yöresi olarak belirlenen Kırşehir İli Ağalar Konağında bulunan kirkitli dokumaların yöreye ait olması ve el emeğine dayanması buranın araştırma konusu olarak seçilmesinde önemli bir etken olmuştur.

Kırşehir ili Ağalar Konağında geleneksel yöntemler ile dokunan kirkitli dokumaların teknik özellikleri, renk motif ve desen özellikleri, günümüzdeki durumu envanter bilgisinin olup olmadığı tespit edilmiştir.

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Kırşehir ili tarihi Ağalar Konağında bulunan Kırşehir yöresine ait yastık, minder, taban yaygısı, seccade, filikli, yolluk dokumaların teknik özellikleri, renk, motif, desen özellikleri, konaktaki sergilenme durumlarının tespit edilerek, kayıt altına alıp envanterini çıkarmaktır. Belgeleme ve kayıt eksikliği, turizm ve tanıtım eksikliğinin bilinmesi, tespit edilen dokumaların koruma ve muhafaza eksikliği, konakta sergileme biçimindeki bazı hatalar nedeniyle dokumaların zarar görmesi, günlük/haftalık rutin temizlik bakımlarının yapılmaması.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Kırşehir ili tarihi Ağalar Konağı'nda bulunan, Kırşehir yöresine ait kirkitli dokumaların teknik özellikleri, renk, motif, desen özelliklerinin, tespit edilmesi, konaktaki sergileme durumlarının ve ürün çeşitlerinin incelenmesi ve belgelenmesi amaçlanmaktadır. Konakta bulunan dokuma örneklerinin fotoğraf çekimleri yapılarak belgelenip kayıt altına alınmıştır. Araştırma sırasında tüm veriler bilgi formları şeklinde kaydedilmiştir.

Kırşehir Ağlar Konağında bulunan, kirkitli dokumaların kayıt altına alarak, kültürel mirasın korunmasına ve tanıtılmasına katkı sağlamaktadır. Ağalar Konağı'nda bulunan kirkitli dokuma ürünlerinin kapsamlı bir şekilde incelenmesi, kirkitli dokumaların bölgenin tarihi ve kültürel ürünü olarak anlaşılmasına olanak tanıtılmaktadır. Bu araştırma Kırşehir yöresi kirkitli dokumaları üzerine yapılacak incelemeler için önemli bir referans olacaktır.

1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırma; Kırşehir ili Ağalar Konağında sergilenen ve döşeme amaçlı kullanılan halı ve düz dokumaların teknik özellikleri, renk, motif ve desen özelliklerinin incelenmesidir. Araştırma kapsamında alanında yapılmış tezler, konu ile ilgili kitaplar, yayınlardan elde edilen bilgilerle desteklenmiştir.

1.4. VARSAYIMLAR

Kırşehir ili Ağalar Konağında Kırşehir yöresine ait yastık, minder, taban yaygısı, seccade, filikli, yolluk kirkitli dokumaların yer aldığı ve bunların günlük kullanım eşyası olarak kullanıldığıdır.

1.5. TANIMLAR

Araç: Dokumalarda bir kenardan diğerine, çözgü iplikleri arasından geçirilen ipliklerdir. Bu ipliklere atkı da denir (Kırzioğlu, 2001:20).

Çözgü: Halı tezgahının alt ve üst leventleri arasına, halı boyunca yatay, zemine dik ve birbirlerine paralel olarak çaprazlama geçirilen yün, pamuk ve ipekten bükülerek imal edilmiş ipliklerdir (URL 3).

Desen: Dokumalarla halı ve kilim gibi yaygıları süsleyen tüm unsurları ifade eder (Sözen ve Tanyeli, 1992:66).

Kenar suyu (Bordür): Halının kenarını çevreleyen desenli veya düz bir kısımdır. Küçük sular, sedef ve büyük suyun birleşimiyle kenar suyu meydana gelir (Kafalılar, 1981:38).

Kirman: Yünleri eğirmek ve tek bükümlü iplik üretmek amacıyla dokumacılıkta kullanılan bir alettir. Bu alet, ortada ince bir çubuğun bulunduğu ve uçları aşağıya doğru eğilmiş artı şeklinde iki ahşap parçanın birbirine geçirilmesiyle oluşur (Soysaldı, 2009: 13).

Mekik: Atkı ipliğinin çözgüler arasındaki boşluktan (ağızlıktan) kolayca geçmesini sağlayan, genellikle ahşaptan imal edilen ve iki ucu sivri olan bir alettir. Bu alet, atkı ipliğinin sarıldığı veya masuralar üzerine yerleştirildiği bir yapıya sahiptir. Daha çok çul ve bez dokumalarında kullanılmaktadır (Aytaç, 1982:115).

Tezgâh: Dokuma sırasında çözgü tellerinin birbirlerine paralel hâlde gerginliğini oluşturmak, bu çözgülerin gruplar hâlinde hareket etmesini sağlamak için ahşap veya metalden yapılmış alettir (URL 4)

Toprakçalık: Halının iki kenarı boyunca uzanan 5-10 cm genişliğinde, desensiz ve düz bir örgüdür (Sözen ve Tanyeli, 1992:238).

Varan-Gelen: El tezgâhlarında, gücü ağacından daha ileriye yerleştirilmiş olan ve yukarı aşağı hareket ederek çözgüler arasındaki boşluğu artırıp azaltan araçtır. Çapraz çubuğu, gelen-varan veya kargı olarak da adlandırılır (Aytaç, 1982: 257).

BÖLÜM II

2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Kırşehir Ağalar Konağı'nda bulunan kirkitli dokumalar hakkında literatürde daha önce herhangi bir çalışmanın bulunmaması, bu tezin özgün değerini artırmaktadır. Mevcut araştırmalarda Kırşehir el dokuma kültürü ve özellikle Ağalar Konağı'nda bulunan kirkitli dokumalar detaylandırılmamış, bu kültürel miras hakkında kapsamlı bilgi sunulmamıştır. Bu çalışma, literatürde daha önceden çalışılmamış bu alanı gerçekleştirerek, Ağalar Konağı'nda bulunan halı ve düz dokumaların minder, yastık gibi türlerin renk, motif ve desen özellikleri ile yöresel motiflerin anlamları sistematik olarak belgelemektedir. Ayrıca tez araştırma, Kırşehir'in kültürel değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması adına önemli bir kaynak oluşturmayı hedeflemektedir.

Dokumacılık temel alanı ile ilgili yayımlanmış araştırmaların bilgileri kaynak özetleri şeklinde aşağıda verilmiştir.

DENİZ, B. (1984b) Kırşehir yöresi kirkitli dokumalarının tarihçesi, kullanılan desenler, malzemeler, dokuma türleri, kullanılan renkler hakkında bilgi verilip kullanılan motifler çizimler ile desteklenmiştir.

ETİKAN, S. Vd. (2020) Kırşehir yöresine ait kirkitli dokumalar ve dokumada kullanılan araçlar, iplik hazırlama ve boyama, boyama reçeteleri, dokuma tekniği, dokumaların renk, motif ve desen özelliği, dokunan ürünler hakkında bilgi verilmiştir.

ETİKAN, S. (2022) Kırşehir yöresi düz dokumalarında göz, pıtrak, haç, muska, el-parmak-tarak ve çengel gibi motifler süsleme elemanı olmalarının yanı sıra nazar inanışını da yansıtan birer öge görevi üstlendiğini ve Kırşehir yöresi düz dokumalarında da bu nazar inanışını simgeleyen motiflerin sıklıkla görüldüğünü belirtmiştir. Göz; “göz” ve “elma”, pıtrak; “pıtrak” ve “çuval yanışı”, el parmak-tarak; “parmak”, çengel; “tazı kuyruğu” olarak adlandırıldığını ve farklı formları dokumalarda yer aldığını anlatmıştır. Bu farklı formlar sayısal olarak değerlendirildiğinde; göz motifinin 10, pıtrak motifinin 3 ve parmak motifinin 4 farklı formu olduğunu tespit etmiştir. Çengel motifinin ise tek formu bulunduğunu, nazar

inanişını ifade eden diğ er motiflerden muska ve haç motiflerine ise yöre düz dokumalarında rastlanmadığı ifade edilmiştir.

KARAASLAN, H. (2015) Kırşehir Müzesinde bulunan Kırşehir yöresine ait seccade, sedir ve karyola halıları incelenip bilgi verilmiştir. Müzede bulunan dokumaların dokuma teknikleri, kullanılan malzeme, kullanılan renkler, kompozisyon ve desen özellikleri, incelenmiştir.

KARAÇAY,  . (2011) Ankara Etnografya Müzesi'nde yer alan Kırşehir halıları, malzeme, boyut, dokuma tekniği, kullanılan renkler, kompozisyon ve desen özellikleri dikkate alınarak oluşturulan bir katalogda detaylı bir şekilde tanımlayıp ve yöresel özellikleri göz önünde bulundurularak sınıflandırmıştır. Süsleme  zelliklerinin belirlenerek, bilinen eserlerle karşılaştırıp bu halıların ait olduğu dönem ve sanat tarihi içindeki yerlerinin tespit edilmesini amaçlamıştır. İncelenen eserlerin diğ er bilinen eserlerle olan ilişkileri, benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koymuştur.

ÖLMEZ, F.N. (2022) Kırşehir merkez ve il e sınırları içerisinde dokunan düz dokumaların bilgi ve örneklerini yöntemsel olarak derleyip kayıt altına almayı amaçlamıştır. Bu sebeple yörede bulunan düz dokumalarda kullanılan araç gereçler, renk, motif ve desen özellikleri araştırılıp bilimsel analizleri, görsel ve düzlemsel  z mlmeleri yapılmıştır

PALA, Z. (2016) Konya ilinde iki müzede bulunan Kırşehir yöresine ait dokumaların renk, teknik, kompozisyon özellikleri hakkında bilgi verilip envanter kayıtları belirlenmiştir. Katalog bölümünde ise dokumaların yöredeki isimleri ve karakteristik özellikleri yazılmıştır.

VAHAPOğLU, P. (2014) Kırşehir ili müze ve özel koleksiyonunda bulunan halılarda kullanılan araçlar ve gereçler, teknik, motif ve kompozisyon özellikleri ile geçmişte dokunan halılarla günümüzde dokunan halılar arasındaki ilişkiler araştırılmıştır.

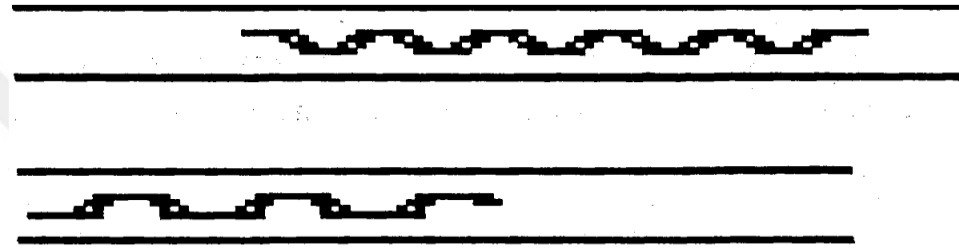
2.2. KIRŞEHİR KİR İTLİ DOKUMALARI

Kırşehir yöresinde dokunan halıların 17 ve 18. yüzyıl örnekleri incelendiğinde genellikle dokumaların seccade tipinde, tamamen y n malzemelerden ve Gördes düğümü ile dokunduğu görülmektedir. Dokumalarda kullanılan renklerde kırmızı, mavi, sarı kahverengi, beyaz ve yeşil tonlar hakimdir. Bu dönemde dokunan halılarda orta zemin iki dar kenar suyu arasına yerleştirilmiş bir geniş kenar suyu ile çevrilidir. Dikdörtgen biçimindeki halı zemini yan yana yerleştirilmiş beyaz renkli ince dar şeritler ile çevrelenmiştir. Halıların i  zemini

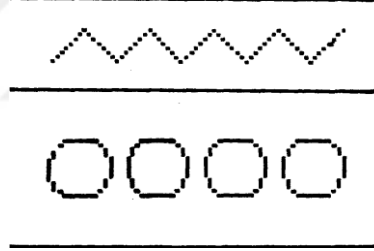
mihrapın alt ve üst ucunda olmak üzere dikdörtgen ayna, ayak ile iki veya üç bölüme ayrılmıştır (Şekil 2.2.1). Dar kenar sularında zikzaklı su (Şekil 2.2.2) ve şaşırtmalı karşılıklı zıt şekilde yerleştirilmiş stilize çiçek motifleri, çiçekler bir ters bir düz olarak yerleştirilmiş üçgen şekiller ve leblebi (Şekil 2.2.3), günümüzdeki adı ile “gelin ağlatan” motifleri (Şekil 2.2.4, Şekil 2.2.5), kenar suyunda “demet çiçek” adı ile bilinen bitkisel motifler ve “Arap eli” adı ile anılan motifler görülmektedir Şekil 2.2.6) (Deniz, 1984:25-27).

Şekil 2.2.1 Kırşehir Halısı “dar kenar” (Çatık kaş) Deseni (Deniz, 1984:26).

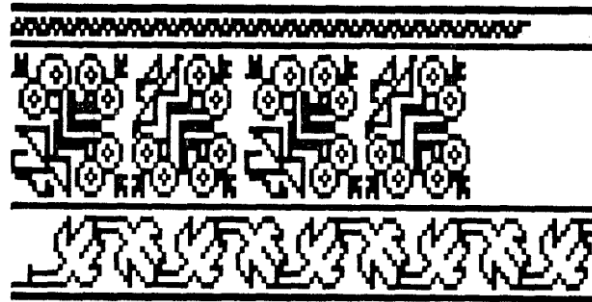
Şekil 2.2.2 Kırşehir ve Mucur Halısı “dar kenar” (Zigzaklı Su) Deseni (Deniz, 1984:26).

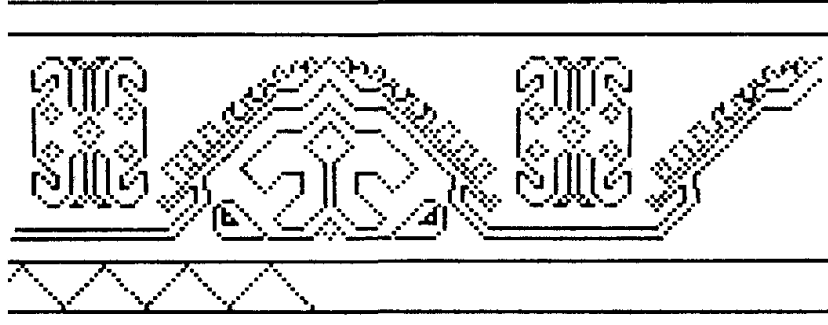
Şekil 2.2.3 Kırşehir Halısı “dar kenar” (Üçgen ve Leblebi) Deseni (Deniz, 1984:27).

Şekil 2.2.4 Kırşehir Halısı “dar kenar” (Gelin Ağlatan) Deseni (Deniz, 1984:27).

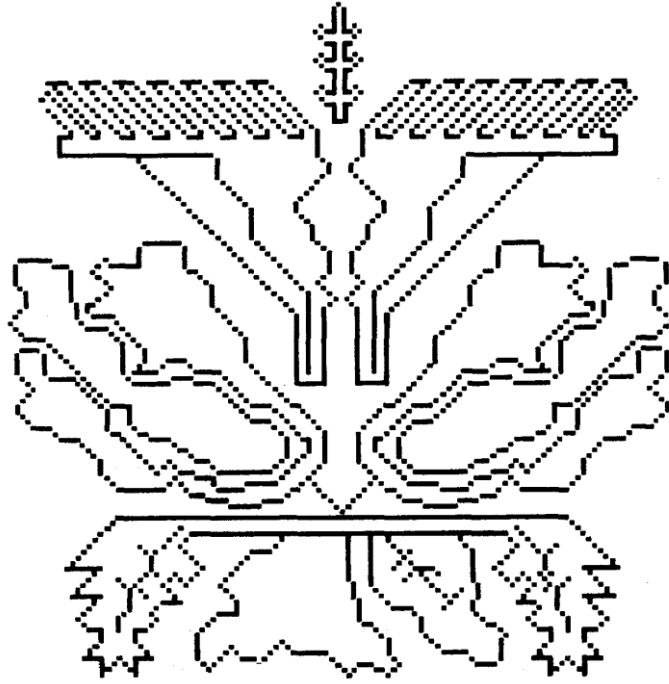

Şekil 2.2.5 Şehir Halısı “enli ve dar kenar” (Çiçek ve Gelin Ağlatan) Deseni (Deniz, 1984:28).

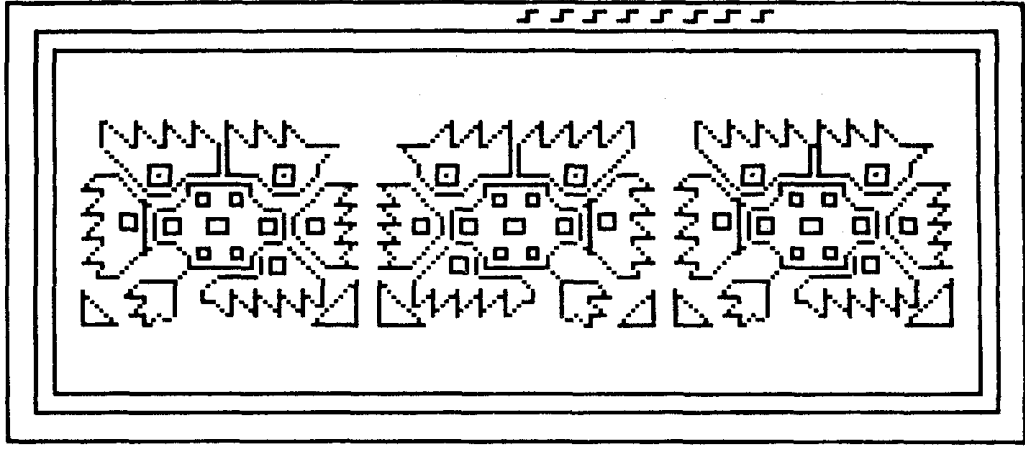

Şekil 2.2.6 Kırşehir Halısı “enli kenar” (Arap eli) Deseni (Deniz, 1984:29).

Zemini çevreleyen dar kenar suları içerisinde zıt yerleştirilmeli çiçekler ve küçük bitkisel motifler yer almaktadır. Seccade tipi halı üzerinde mihrap tek veya çift yönlü olup, merdiven biçiminde daralarak yükselen mihrabın merdiven uçları tepe birleşim noktasında kesişerek eli belinde motifine benzerlikte desen oluşturmaktadır. Genellikle içi boş tutulan mihrap, stilize edilmiş şekilde benzer iri yapraklı çiçekler ile desenlenmiştir (Şekil 2.2.7). Mihrabın iç kenarları, çengel veya çiçekler ile doldurulur. Bazen de mihrap merdivenlerinin içerisinde ve üzerinde küçük ibrik motifleri yer almaktadır. Mehrabın üst boşluğunda iri yapraklı kelebeğe benzer motiflerin yer aldığı görülmektedir (Şekil 2.2.8) (Deniz, 1984:29).

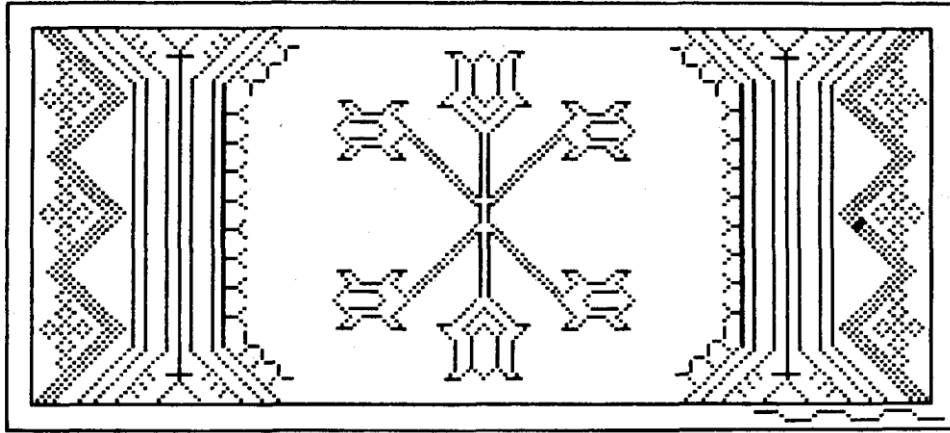

Şekil 2.2.7 Kırşehir Halısı “Mihrap İçi” (lale) Deseni XVIII. yy (Deniz, 1984:30).

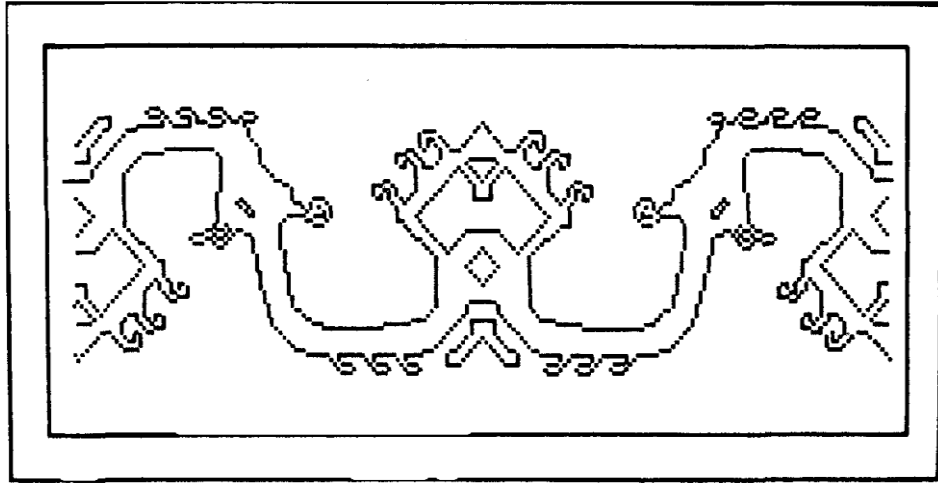

Şekil 2.2.8 Kırşehir Halısı "Sandık" (Çiçek) Deseni XVIII. yy (Deniz, 1984:30).

Sandık bölümü iki farklı şekilde Kırşehir halılarında görülmektedir. Şekil 2.2.9 da görülen sandıkta bitkisel motif, Şekil 2.2.10 da görülen sandıkta yatık (S) şeklinde ejder figürleri ile bezenmiş dikdörtgen çerçeveler bulunmaktadır. Birinci tip çerçevenin içerisi iki veya üç parçaya bölünerek, bitkisel motifler yerleştirilmiştir. Orta kısımda lale, iki yandaki bölümlerde ise "kandilli su" motifleri bulunmaktadır (Şekil 2.2.9). İkinci tipte ise geniş yapraklı iri çiçeklerin yer aldığı motif, kelebek motifini andıran bu desenler, mihrap üstü çiçek desenlerine benzemektedir. Ejder motifli halılarda çerçevenin içerisine yatık (S) şeklinde üsluplaştırılmış ejder motifi bulunmaktadır. Orta yerinde boğum yaparak uzanan ejder motifi ve bu boğumun içerisinde "eli belinde" motifine benzer görülmektedir. Boğumun etrafı çengeller ile süslenmektedir (Şekil 2.2.10) (Deniz, 1984:31).

Şekil 2.2.9 Kırşehir Halısı "Sandık" Deseni XVIII. yy (Deniz, 1984:31).

Şekil 2.2.10 Kırşehir Halısı ‘‘Sandık’’ (ejder) Deseni XVIII. yy (Deniz, 1984:32).

19. yy. Kırşehir halıları 17 ve 18. yy. örneklerine benzemektedir. Bu dönem dokunan halıların çözgü ve atkısı tamamen yün olup, gördes düğüm tekniği ile dokunmuşlardır. Halılarda genellikle kırmızı, kahverengi, mavi, sarı, beyaz yeşil ve gri renkler hâkim olmuştur. Halılar çoğunlukla seccade şeklinde olup, sedir ve oda halısı (yaygı) tipleri de görülmektedir. 19.yy. ait halıların dar kenarlarında şaşırtmalı çiçekler, zikzak şekiller, üçgenler ve ‘‘gelin ağlatan’’ motifi, geniş kenarlarında ise ‘‘deve tabanı’’ dört kelebekten meydana gelen çiçeğe benzer süslemeler, demet çiçekleri sık görülmektedir. Mihrapların altında ve üzerinde dikdörtgen çerçeveler yer almaktadır. Bu çerçevelerin içerisi kelebeğe benzer desenler, Arap eli motifi, balığa benzer süslemeler ve ejder motifleriyle bezenmiştir. 1900 yıllarına ait Kırşehir yöresine halı ait halı örnekleri genellikle seccade, oda halısı, sedir halısı, yastık halısı tipinde yün malzeme kullanılarak, gördes düğüm tekniği ile dokunmuştur. Yörede yaklaşık 1914’lü yıllardan itibaren dokumalarda pamuk görülmeye başlanmıştır. Halılarda önceki yüzyıllara oranla değişim meydana gelmemiştir. Dokumalar yan yana üç kenar suyu ile çevrilmiştir. Orta alanda bulunan kenar suyu geniş, diğer kenar suları dardır. Halıların merkezinde bir mihrap bulunmaktadır. Mihrap iki veya daha fazla ince, dar şeritler ile çevrilmiştir. Mihrap içerisi göbek ile süslenir veya boş bırakılır. Mihrap ın üzerinde ve altında dikdörtgen şeklinde çerçeveler bulunmaktadır (Deniz,1984:75-76).

Kırşehir halılarında 1950 li yıllardan sonra birtakım değişimler yaşanmıştır. Çözgü ve atkılarında tamamen yün kullanılan dokumalarda, 1920’li yıllarda dokunan kirkitli dokumalarda nadir olarak görülen pamuk iplik, 1950’li yıllarda gözle görülür bir şekilde artmıştır. Bu dönemde dokunan halıların birçoğunun atkı ve çözgülerinde pamuk ham maddeli iplik kullanılmıştır. Dokuma ipliklerinde bitkisel boyalar ile yapay boyaların bir arada kullanılması geleneksel renklerde bozulmasına neden olmuştur. Bu dönemde en çok kullanılan renkler, kahverengi, kırmızı, yeşil, gri (boz) olmuştur. Bu dönemde yörede en çok

dokunan halı çeşitleri, sedir halısı, seccade, minder halısı, yol veya yolluk halıları, merdiven halısı, yanlama veya duvar halısı ve yastık halıları dokunarak “kandilli seccade” deseni yer almıştır (Etikan, vd.,2020:19).

Kırşehir ve bazı yörelerinde estetik veya yalıtım amaçlı olarak duvara asılması için halılar dokunmuştur, bu halılara yanlama halı denilmiştir. Kırşehir’in bazı yörelerinde bu tip dokumalara, karyola halısı da denilmektedir. Orta alanda bulunan karyola halısına “meyane” veya “orta halısı” yan tarafa serilen halılara ise “kenare” halısı denilip, hepsi farklı desenlerde dokunmuştur (Deniz, 1997:150; Deniz, 2000:136). Günümüzde duvar halısı kullanma geleneği, Özbağ ilçesinde bulunan kerpiç evlerde yaşatılan bir gelenektir (Ölmez, vd., 2021:58).

Kırşehir dokumalarında kullanılan iplikler genellikle atkıda ve çözgüde yün ve pamuk iken, günümüzde yapılan araştırmalarda çözgüsü pamuk atkısı çaput olan dokumalara da rastlanılmıştır. Üç iplikli dokumaların bezeme ipliklerinin yün ya da orlon olduğu belirlenmiştir. Dokumalar kullanım alanlarına göre sınıflandırıldığında 16 farklı kullanım alanı olduğu tespit edilmiştir. Taban yolluk gibi yaygı, ibadet için namazlağı seccade, yalıtım ve yüklük örtüsü gibi duvar kilimi, taşıma amaçlı heybe, ötü ve çuval gibi taşıma amaçlı kullanımlar bulunmaktadır. Yörede tek kişinin namaz kılacağı büyüklükte olan, katlanarak kaldırılan ve istediği yere yayılabilen dokumalara “namazlağ” birden fazla kişinin namaz kılması için evin bir köşesine sabit bırakılan büyük boyutlu dokumalara ise “seccade” denilmektedir. Yörede düz dokumaların etek örgüsü uzun dokunduğundan dolayı çiti örgüsüz olarak dokunduğu ve süsleme amacı ile eteğin orta bölüme iki renkli boncuk örgüsü yapıldığı görülmektedir. Atkı ve çözgü sıklıkları dokumanın kullanım alanına göre değişiklik göstermiştir. Sıklığı yüksek olan dokumalarda ayrıntılı desenlere sahip olan yün ve ince dokumalardır. Atkı ve çözgü sıklığının az olduğu dokumaların ise pala, haral, çul ve yolluk gibi dokumalar olmuştur. Düz dokumalarda genellikle canlı ve parlak renkler kullanılmıştır. Öz yapısal renkler olarak, kırmızı, boz (gri), fıstık yeşili, sütlü kahve, turuncu, siyah ve beyaz renk kullanılmıştır. Yeşil, mavi, mor, kahverengi ve pembe gibi renkler daha az sıklıkla kullanılmıştır. Yörede dokunan düz dokuma teknikleri şunlardır; kilim dokumalarda, yardımcı teknik olarak bez ayağı örgülü dokuma ve kilim tekniklerinin neredeyse tamamının atkı yüzülü olduğu belirlenmiştir. Dokuma sınır atkılı, sarma sınır atkılı, atkı yüzülü düz ve atkı yüzülü düz/çubuklu, atkı yüzülü düz/geometrik, eğri atkılı, eğri atkı üzerine sarma sınır atkılı ve ilikli tekniği kullanılmıştır. Yörede sarma ve dokuma sınır atkılarına tilif denilmiştir. Cicim tekniklerinde ise atkı yüzülü sık motifli, atkı yüzülü seyrek motifli, bez ayağı sık motifli

teknikleri kullanılmıştır. Zili tekniğinde ana teknik olarak düz zili tekniği ile Anadolu’da yıldızlı zili olarak bilinen çift sıra atkıyla dokunmuştur. Yardımcı teknik olarak diğer dokumalarda kullanılmıştır. Sumak tekniğinde yapılan dokumalarda ise çapraz alternatif, balık sırtı ve ters sumak tekniklerinde atkısız olarak uygulanmıştır. Düz dokumalarda yörede derlenen dokuma tipleri ise sandıklı, sıralı sandıklı, toplu, gedirge, hacı ayşe, turnalı, seleser, göllü tahtalı kilimdir. Gedirge kilim dokumalarında ilik tekniği bulunmuş olup sandıklı ve toplu kilimlerde ilik tekniği bulunmamaktadır (Ölmez, vd., 2022:196-200).

Kırşehir bölgesinde dokunan kilimler taban kilimi, yolluk, seccade, divan kilimi, duvar kilimi, yastık kilimi ve minder kilimleridir. Kilim desenleri, zemin düzenine göre sınıflandırılmıştır. Bunlar arasında; toplu kilim, sandıklı top kilim, sıralı sandıklı top kilim, seleser kilim, yıldızlı kilim ve çubuk kilim gibi adlar öne çıkmaktadır. Zemin üzerine yerleştirilen ana motifler arasında ise; top, sandıklı top, sıralı sandıklı top, yıldız, koçboynuzu, eli böğründe ve çubuk motifleridir. Zemin alanını doldurmak için kullanılan yardımcı motifler çeşitli ve yöreye özgü motiflerdir. Bu motifleri kurbağa oyusu (tavşan topuğu), çatal çıtlık, çengel, mercimek (çakmak), muska, saç bağı, yavruağzı, elguvan, turna, gelin (yıldız oyusu), kurtağzı, koçbaşı, beşik ayağı, akrep (canavar), kuyruklu ve örümcek gibi figürler bulunmaktadır. Kilimlerin büyük çoğunluğunun tek sıra bordür ile çevrelendiğini ve bu bordürlerin yöresel ağızda “ayak” olarak adlandırıldığını ortaya koymuştur. Bu bordürlerde kullanılan motifler ise yöresel isimlerle ifade edilmektedir: lapayak (eşref-ev), karaoğlu ayak, kaşık sapı, sındı kulplu, kedi kulağı, kazayağı, tarak-parmak, bereket, kuş, koçboynuzu, yaprak (çiçek) gibi. Kilim zeminini bordürden ayırmak için özel geçiş motifleri de kullanılmaktadır. Bunlar arasında; kıvrımsı, tarak-parmak, bıçkır, it (kurt) kulağı, aşık ve gerdan ayağı motifleri sayılabilir (Ölmez vd.,2022:14)

Kırşehir halıları XX. yüzyıl ortalarına doğru bütün özelliklerini kaybetmiştir. Yörede bulunan dokumacıların 1950 yılından sonra yurt dışına özellikle de Almanya vb. ülkelere veya şehirlere yapılan göçler sonucu yörede dokuma yapacak kimse kalmamıştır. 1960’lı yıllardan itibaren yörede halıcılık tamamen yok denilecek kadar terk edilmiştir. Geleneksel olarak günümüzde il genelinde sadece Özbağ köylerinde sürdürülüp, iç piyasada tüketilmektedir (Deniz, 2000:136).

Günümüzde Kırşehir ili ve ilçelerinde geleneksel el sanatları sürdürülmemektedir. Bir zamanlar Avrupa’ya çalışmak için işçi göçü, hammadde de yaşanan sıkıntılar ve yeni neslin el sanatlarına ilgisizliği, geçim kaygısı, büyük şehirler yerleşme isteği, yaşlı nüfusun sağlık sorunlarından dolayı yapmamaları el sanatlarının sonunun hazırlamıştır. Yörede yapılan berdi yastık dikimi ise günümüzde halı dokumacılığı yapılmadığı için fabrikasyon kumaş

kullanılarak sipariş üzerine yapılmaktadır (Etikan, vd., 2020: 226).

Kırşehir yöresinde dokumacılık tercih edilen uğraş olmaktan çıkıp terk edilen uğraş olmuştur. Yörede dokumacı ve örnek sayısının azalması sonucunda düz dokumacılık kültürü de yok olma sürecine girmiştir. İplik boyama, çözgü çözme, dokuma aşamaları, dokumada kullanılan araç gereçlerini bilen ve tanıyan dokumacı sayısı eski dokumacılar ile sınırlı kalmıştır. Günümüz kuşağının dokuma bilmeyip ilgi göstermediği ve ailelerinden kalan el dokuması dokumaları satarak, makine halısı ile değiştirdikleri veya çürümeye terk ettikleri belirlenmiştir. Yöredeki düz dokumaların Anadolu Türkmen kilimlerinin öz yapısını taşıdığı ve bunun sonucunda Kırşehir'e özgü kilimlere rastlanılmadığı görülmüştür. Yöresel özellik taşıyan Dalakçı ve Kaman ilçelerinde dokunan kilimlerde Kayseri, Aksaray, Niğde, Sivas, Afyon, Gaziantep, Malatya, Çankırı, Karaman, Van, Muğla, Yozgat yöresine ait motifler kullanılmıştır. Yöreye özgü olarak dokunan cicim, zili ve sumak motiflerine rastlanılmamıştır (Ölmez, vd., 2022:199,200)

Geçmişten günümüze kadar ihtiyaç gidermek, duygu ve düşünceleri aktarabilmek için çeşitli semboller kullanılarak dokumalar yapılmıştır. Dokundukları yöreye göre farklılık gösteren bu dokumalar kültürel değerleri yansıtan bir değer olmuştur. Havlı ve havsız olarak dokunan kirkitli dokumalarda farklı teknikler kullanılarak birçok sayıda ürün yapılmıştır. Bunlar halı, kilim, cicim, zili ve sumaktır.

2.3. AĞALAR KONAĞI

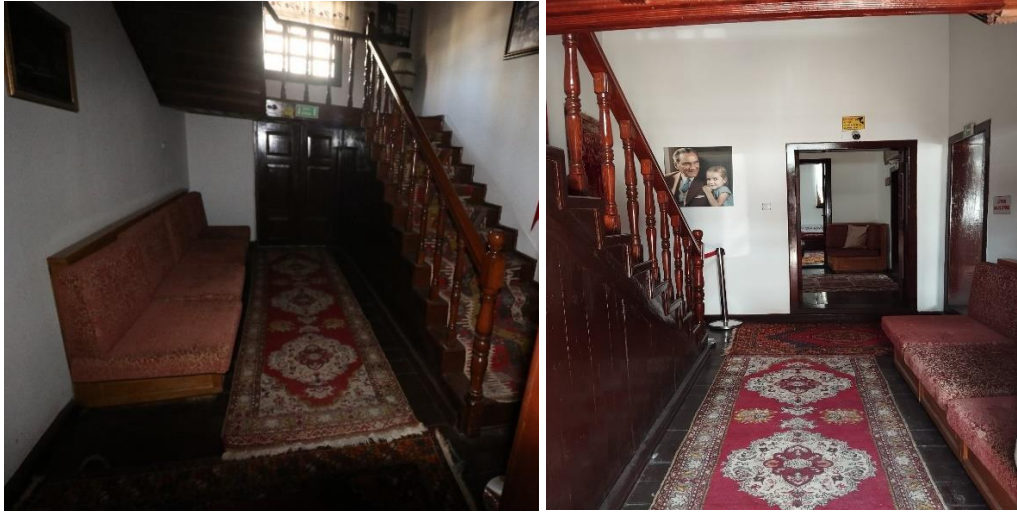
1938 yılında Enver EKİNCİ tarafından inşa edilen Ağalar Konağı, Cumhuriyet Dönemi'nin sivil mimari örneklerinden biri olup, dönemin tanınmış ailelerinden ve "Ağalar" lakabıyla bilinen kişilere aittir. Kayseri Koruma Kurulu tarafından 22 Eylül 1988 tarih ve 276 sayılı kararla tescillenmiştir. Yapının inşasında taş ve tuğla malzemeler kullanılmıştır. Alt katın taban döşemesi beton, üst katın taban döşemesi ise ahşap olarak yapılmıştır. Bina sıvasız olup, ahşap tavanlıdır ve çatısı Marsilya kiremitiyle kaplanmıştır. Alt ve üst katlarda genel süslemeler bulunmamakla birlikte, giriş cephesinde mermer detaylar ve pencerelerin etrafında beyaz ile kahverengi taşların dönüşümlü kullanımı dekoratif bir özellik katmaktadır. Konağın giriş katında bir salon ve iki oda bulunmaktadır. İç mekânda üst kata ahşap bir merdivenle çıkılmakta olup, üst katta da bir salon ve iki oda mevcuttur (URL:1).

Yapı, geniş bir bahçe içerisinde (Şekil 2.3.1) iki katlı olarak planlanmış ve alt katında bir bodrum katı bulunmaktadır. Günümüzde bu tarihi mekân Kırşehir Belediyesi tarafından işletilmekte olup hem şehri ziyaret eden turistlere hem de yerel halka şehrin tarihi, sosyal ve

kültürel dokusunu tanıma imkânı sunmaktadır. Giriş katında kısa bir antre (Şekil 2.3.2) yer almakta, bu antreden sola üst kata çıkan ahşap merdivenlere, sağa ise misafir odasına geçiş sağlanmaktadır. Birinci katta uzun bir antre (Şekil 2.3.3), üç oda, banyo, mutfak ve tuvalet bulunmaktadır. Odalarda yüklükler yer almaktadır. İkinci katta ise ortada bir antre (Şekil 2.3.4) ve altı oda bulunmaktadır. Bu katın zemin ve tavan döşemesi ahşap kaplamadır.

Şekil 2.3.1 Ağalar Konağı (Güzelküçük, 2023).

Şekil 2.3.2 Giriş antre (Güzelküçük, 2023).

Şekil 2.3.3 1'inci kat antre (Güzelküçük, 2023).

Şekil 2.3.4 2'inci kat antre (Güzelküçük, 2023).

Araştırma kapsamında Kırşehir yöresine ait kirkitli dokumaların bazıları Kırşehir Belediyesi tarafından Ağalar konağında dayanıklı taşınır listesine (Şekil 2.3.5) eklenmiş ve her odanın giriş kapısına asılmıştır.

KIRSEHR
MÜHÜRÜ

Dayanıklı Taşınır Listesi

1) ve 2) Sayısı (1)	Adı	Kodu
3) ve 4) Sayısı (2)	Adı	Kodu
5) ve 6) Sayısı (3)	Adı	Kodu

Sıra No	Taşınır Adı	Miktarı	Sicil Numarası (4)
1	BEDEK	4 ADET	255.09.02.01.02
2	KAĞIT TABAKA	4 ADET	255.09.02.02.09
3	MAKİNE	9 ADET	255.09.02.02.22
4	MAKİNE	30 ADET	255.09.02.02.21
5	MAKİNE	1 ADET	255.09.02.02.23
6	MAKİNE	1 ADET	255.09.02.02.21
7	MAKİNE	2 ADET	5. KÜLTÜR MÜDÜRLÜĞÜ
8	MAKİNE	4 ADET	5. KÜLTÜR MÜDÜRLÜĞÜ
9	MAKİNE	9 ADET	5. KÜLTÜR MÜDÜRLÜĞÜ
10	MAKİNE	1 ADET	5. KÜLTÜR MÜDÜRLÜĞÜ
11	MAKİNE	1 ADET	5. KÜLTÜR MÜDÜRLÜĞÜ
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			

Yukarıda adı, miktarı ve sicil numarası yazılı olan taşınır kullanılmak üzere ekteki olarak teslim edilmiştir. Tarih: 13/03/2017

Taşınır Kayıt Yetkilisi	Taslim Alan (5)
Adı Soyadı: MEHMET BAÇAKAYA	Adı Soyadı: OSMAN KAYA
Görevi: TEKNİSYEN	Görevi: KURUM SORUMLUSU
Mühür:	Mühür:

Şekil 2.3.5 Duvara çivilenmiş Dayanıklı Taşınır Listesi (Güzelküçük, 2023).

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu araştırma alan araştırmasıdır. Araştırmada yerinde gözlem yapılarak teknik olarak dokumaların, en-boy ölçüsü atkı-çözümlü sıklığı, saçak uzunlukları renk, motif ve desen özelliklerini oluşturan ölçümler yapıp bilgi formuna kaydedilmiştir. Dokumaların sergileme biçimlerinin nasıl yapıldığı fotoğraflarla belgelenmiştir. Dokumalara ait envanter bilgilerinin var olup olmadığı tespit edilmiştir. Tüm bu araştırma sonuçları derlenerek bilgi formları şeklinde Ek 1 de verilmiştir. Literatür taraması yapılarak konu ile ilgili bilgi toplanmıştır.

3.1. ARAŞTIRMANIN DESENİ/MODELİ

Araştırmada, Kırşehir İli Ağalar Konağında bulunan dokumaların yerinde inceleme tekniği ile incelemelerde bulunarak yapılmıştır. Materyalini; Ağalar Konağında bulunan halı, kilim, minder ve yastıklar ile Kırşehir kirkitli dokumaları ile yazılı ve görsel kaynaklar, envanter oluşturmak üzere halıya yönelik bilgi formları oluşturmaktadır.

Konu ile ilgili ayrıntılı bir literatür taraması yapılmıştır. Alan araştırması kapsamında Kırşehir İli Ağalar Konağında ziyaretler yapılarak, burada bulunan kirkitli dokumaların en, boy, saçak, hav ölçümleri, renk, motif ve desen özellikleri, ürün çeşitleri, günümüzdeki durumları gibi bilgiler toplanarak ve fotoğrafla belgelenmiştir. Araştırma sırasında toplanan veriler bilgi formlarına kaydedilmiştir.

2023 yılı Kasım ayında; araştırma verilerini toplamak ve burada bulunan dokumaların özelliklerine yönelik bilgi formlarına kaydetmek amacı ile Kırşehir İli Ağalar Konağına gidilmiştir.

Araştırma; Kırşehir İli Ağalar Konağında yürütülmüştür. Hazırlanan halıya yönelik bilgi formları ile, 19 halı, 1 filikli dokuma, 38 kilim, 51 uzun yastık 54 minder ve 1 seccade kayıt altına alınarak dokumaların teknik özellikleri, renk, motif, desen özellikleri ürün çeşitleri, günümüzdeki durumları yapılan incelemeler sonucunda fotoğraflarla belgelenmiştir.

3.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın çalışma evreni Kırşehir ili Ağalar Konağında sergilenen kirkitli dokumalardır. Ağalar Konağında bulunan, 19 halı, 1 filikli dokuma, 38 kilim, 51 uzun yastık ve 54 minder incelenmiştir. Yapılan incelemede konakta bulunan toplam 164 dokumanın teknik özellikleri: renk motif ve desen özellikleri, incelenerek, farklı desen özellikleri bulunan

dokumalardan birer örnek alınarak 54 adet dokuma Ek 1 de bulunan bilgi formuna işlenmiştir.

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI

İlk aşamada, yöredeki kirkitli dokumalarla ilgili kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Literatür taramasının ardından, her bir dokumanın özelliklerini belirlemek için halı bilgi formları hazırlanmıştır. Bu formlar aracılığıyla dokumaların boyutları, hav yükseklikleri, düğüm sayıları, kullanılan iplik türleri, renk, motif ve desen özellikleri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Her bir dokuma örneği için bilgi formları ayrı ayrı uygulanarak, elde edilen veriler kaydedilmiştir. Ayrıca, her bir tespit edilen dokuma örneğinin fotoğrafları çekilerek, görsel belgelerle desteklenmiştir. Bu süreç, araştırmanın doğruluğunu artırmak ve elde edilen verilerin görsel bir arşivini oluşturmak amacıyla dikkatle yürütülmüştür.

3.4. VERİLERİN ANALİZİ

Alan araştırması sırasında elde edilen bilgiler, gözlem ve yerinde inceleme yöntemleriyle toplanmıştır. Bu veriler, çalışma sırasında çekilen fotoğraflarla desteklenerek bulgular başlığı altında sunulmuştur. Ayrıca, ilgili bölümler literatür taraması sonucu elde edilen bilgilerle birleştirilmiş ve derli toplu bir şekilde sunulmuştur. Çalışma hem yerel gözlemlerle hem de mevcut akademik kaynaklarla zenginleştirilerek sunmayı amaçlamaktadır. Bu sayede, elde edilen bulguların daha sağlam temellere dayandırılması sağlanmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Bu bölüm; Araştırma kapsamında konakta tespit edilen 164 kirkitli dokumanın (Tablo 4.1) kullanım ve sergileme durumları, dokumaların bulundukları odalara göre belirlenmiştir. Elde edilen bilgiler doğrultusunda hazırlanan bilgi formları doldurulmuş ve Ek 1 de verilmiştir. Yöreye özgü farklı motifleri olan 54 adet kirkitli dokuma ayrıntılı olarak ekler bölümünde açıklanmıştır. Konakta tespit edilen 110 dokuma örneği, 54 adet dokuma örneği ile ebat, motif ve desen özellikleri bakımından tekrar etmesi nedeniyle bu çalışma kapsamına alınmamıştır.

Tablo 4.1. Ağalar Konağındaki Kirkitli dokuma tür ve sayıları

Dokuma Türü	Adet
Yastık	53
Minder	64
Taban Yaygısı	26
Seccade	3
Filikli	1
Yolluk	17
TOPLAM	164

Konakta taşınır listelerinde kayıtlı bulunan dokumaların adı, adedi ve sicil numaraları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4.1.1 1. Kat mescit

S. No	Taşınır Adı	Adedi	Sicil Numarası
1	Kilim	2	İl Kültür Müdürlüğü
2	Halı	2	İl Kültür Müdürlüğü

Tablo 4.1.2 Üst Kat Merdiven

S. No	Taşınır Adı	Adedi	Sicil Numarası
1	Halı	6	İl Kültür Müdürlüğü
2	Halı Yastık	5	255.01.01.01.22
3	Halı Minder	9	255.01.01.01.21

Tablo 4.1.3 Ağalar Konağı-Giriş 3

S. No	Taşınır Adı	Adedi	Sicil Numarası
1	Halı	8	İl Kültür Müdürlüğü
2	El Dokuma Yastık	6	255.01.01.01.22
3	El Dokuma Minder	5	255.01.01.01.21
4	Yün Kilim	4	İl Kültür Müdürlüğü

Tablo 4.1.4 Ağalar Konağı- Toplantı Odası

S. No	Taşınır Adı	Adedi	Sicil Numarası
1	Halı	8	İl Kültür Müdürlüğü
2	Halı Yastık	10	255.01.01.01.22
3	Halı Minder	10	255.01.01.01.21
4	El Dokuma Kilim	1	255.01.01.01.16

Tablo 4.1.5 Ağalar Konağı-Oda 1

S. No	Taşınır Adı	Adedi	Sicil Numarası
1	Halı	6	İl Kültür Müdürlüğü
2	Halı Yastık	8	255.01.01.01.22
3	Halı Minder	9	255.01.01.01.21
4	Kilim	4	İl Kültür Müdürlüğü

Tablo 4.1.6 Ağalar Konağı-Oda 3

S. No	Taşınır Adı	Adedi	Sicil Numarası
1	Halı	9	İl Kültür Müdürlüğü
2	Halı Yastık	9	255.01.01.01.22
3	Halı Minder	10	255.01.01.01.21
4	El Dokuma Kilim	1	255.01.01.01.15
5	Duvar Kilimi	1	255.01.01.02.15

Konakta yapılan çalışmada toplam 164 adet dokuma tespit edilmiştir. Bu dokumaların 49 adetinin İl Kültür Müdürlüğünden, diğer dokumaların ise Kırşehir Belediyesi tarafından yastık ve minder dokumalar yörede eski halı satan mağazadan ücret karşılığı alındığı ve camilere bağışlanan halılar toplatılarak temin etmiştir. Konakta bulunan taşınır listeleri incelendiğinde, dayanıklı taşınırlar listesine 133 adet dokumanın kayıtlı olduğu, 31 adet dokumanın ise kayıt altına alınmadığı görülmektedir. Dokumalardan 49 adetinin İl Kültür Müdürlüğü adı ile, 84 dokumanın ise 255 kodlu (demirbaş) taşınır kayıt kontrol numarası ile Kırşehir Belediyesi dayanıklı taşınırlar listesine kaydedilmiştir. Dokumaların, konakta temizlik veya yapılan iç dekorasyon çalışmaları sonucunda her zaman aynı odada sergilenmediği, sürekli olarak yer değiştirdiği görülmektedir. Kim tarafından ve ne zaman dokunduğu bilinmeyen dokumaların, kullanım ve sergilenmeden dolayı aşırı derecede yıprandığı, hav yüksekliklerinin bazı dokumalarda ölçülemediği, bazı dokumalarda ise 0,2 mm ile 0,7 mm arasında olduğu, yırtık ve deforme olmuş dokumalara herhangi bir işlem yapılmayıp olduğu şekli ile sergilendiği görülmektedir. Odalarda bulunan dayanıklı taşınır listeleri incelendiğinde aslı olan listelerin ürünün bulunduğu oda ile ilgisinin olmadığı rast-gele asıldığı tespit edilmiş olup, duvarlara ası olan dayanıklı taşınır listeleri aşağıda verilmiştir (Şekil 4.1).

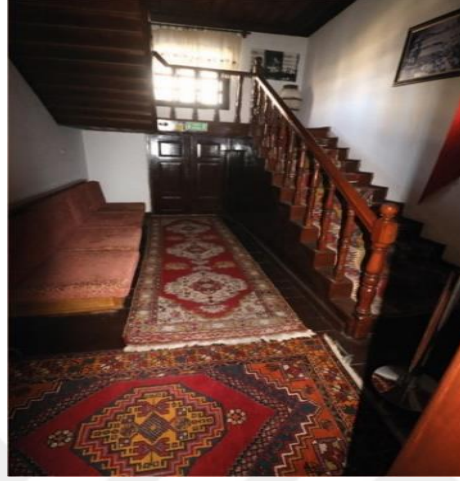
KIRŞEHİR BELEDİYESİ			
Dayanıklı Taşınırlar Listesi			
İl ve İlçesi (1)	Adı	Kodu	255.00.02.01.00
Harcama Biriminde (2)	İÇİTME VE YITAKARLAR	Kodu	20
Taşınır Bulunduğu Yer (3)	İÇİTME VE YITAKARLAR	Kodu	20
Sıra No	Taşınır Adı	Miktarı	Seri Numarası (4)
1	BEHRA	4 ADET	255.00.02.01.00
2	KAM TABURU	6 ADET	255.00.02.01.00
3	HALLI YASTIK	9 ADET	255.00.02.01.00
4	HALLI MİNDER	10 ADET	255.00.02.01.00
5	İL UĞURMA KİLİMİ	1 ADET	255.00.02.01.00
6	İL UĞURMA KİLİMİ	1 ADET	255.00.02.01.00
7	TABLO	2 ADET	İL KÜLTÜR MÜDÜRLÜĞÜ
8	İL UĞURMA KİLİMİ	4 ADET	İL KÜLTÜR MÜDÜRLÜĞÜ
9	HALLI	9 ADET	İL KÜLTÜR MÜDÜRLÜĞÜ
10	RADYO TRANSİTORLU	1 ADET	İL KÜLTÜR MÜDÜRLÜĞÜ
11	KÖNİRLÜ LÜFİ	1 ADET	İL KÜLTÜR MÜDÜRLÜĞÜ
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
Yukarıda adı, miktarı ve seri numarası yazılı olan taşınırlar kullanılmak üzere ekteki olarak teslim edilmiştir. Tarih: 13/03/2017			
Taşınır Kayıt Yetkilisi		Teslim Alan (5)	
Adı Soyadı: MEHMET AÇAKAYA		Adı Soyadı: ÖZGE KAYA	
Ünvanı: TEKNİSYEN		Ünvanı: KONAK KÜLTÜR MÜDÜRÜ	
İmzası:		İmzası:	

Şekil 4.1 Dayanıklı taşınır listeleri (Güzelkışık, 2023).

4.1. Giriş Holü

Konağın ahşap malzemeden yapılan ve daha sonraki yıllarda revize olan ana kapısı giriş holünü başlatmaktadır. Holde (Şekil 4.1.1) duvarda asılı 1 adet seccade tipi halı, 1 adet zeminde serili olmak üzere yolluk ve 1 adet yörede “müftü topu” olarak isimlendirilmiş halı dokuma yer almaktadır.

Şekil 4.1.1 Giriş Holü (Güzelkçük, 2023).

4.2. Zemin Kat 1 Numaralı Oda

Konağın zemin katında (Şekil 4.2.1) yer alan 1 numaralı odanın, iki pencere bulunmakta olup konağın ön tarafına bahçe bölümüne bakmaktadır. L şeklinde oturma alanı bulunan odada, 25 adet farklı tip ve ebatta dokuma yer almaktadır. 10 adet kare biçimli minder, 10 adet Mucur yastıkları diye ifade edilen uzun sırt yastıkları, 1 adet duvara asılmış halı, 4 adet “üç toplu” yolluk bulunmaktadır. Bazı dokumalar benzer özelliklerde olup çoğunlukla çift olarak bulunmaktadır.

Şekil 4.2.1 Zemin Kat 1 Numaralı Oda (Güzelkçük, 2023).

4.3. Zemin Kat 2 Numaralı Oda

Konağın 2 numaralı (Şekil 4.3.1) odası olarak isimlendirdiğimiz odada, üç pencere bulunmakta olup konağın arka tarafına bakmaktadır. Kare biçimli oturma alanı olan odada, yörede filikli dokuma olarak isimlendirilen 1 adet düz dokuma yer yaygısı, 1 adet halı, 17 adet yastık, 21 adet kare biçimli minder yastık, 4 adet “üç toplu” yolluk yer almaktadır. Bazı dokumalar benzer özelliklerde olup çoğunlukla çift olarak bulunmaktadır.

Şekil 4.3.1 Zemin Kat 2 Numaralı Oda (Güzelküçük, 2023).

4.4. Zemin Kat 3 Numaralı Oda

Zemin katın en büyük odası sayılan dolaplı odanın (Şekil 4.4.1) iki pencere ve giriş bölümünün sol tarafında duvara gömülü şekilde boydan boya dolap bulunmaktadır. İki pencere ve L şeklinde oturma alanı olan odada, 1 tanesi camlı çerçeve içerisinde olmak üzere 3 adet duvarda asılı halı, 3 adet yere serili halı, 4 adet “üç toplu” yolluk, 11 adet kare biçimli minder, 9 adet yaklaşık Mucur yastıkları olarak bilinen uzun sırt yastıkları bulunmaktadır.

Şekil 4.4.1 Zemin Kat 3 Numaralı Oda (Güzelküçük, 2023).

4.5 Zemin Kat Orta Hol

Konağın tam ortasında yer alan geniş zeminli holde (Şekil 4.5.1) 2 adet iki parçadan (şak) oluşmuş Dalakçı kilimleri yer zemininde serili şekilde yer almaktadır.

Şekil 4.5. 1 Zemin Kat Orta Hol (Güzelküçük, 2023).

4.6. Merdivenler

Konağın merdiven kısmında iki adet düz dokuma yaygı yer almaktadır. İlki Mucur Dalakçı kilimidir (Şekil 4.6.1). Diğeri ise kırmızı renk tonlarında yörede “çubuklu” diye ifade edilen kilim bulunmaktadır (Şekil 4.6.2). Bu dokumalar, merdiven basamaklarına kaymayı önlemek amacıyla çivi ile sabitlendirilmiştir.

Şekil 4.6. 1 Mucur (Dalakçı) kilimi (Güzelküçük, 2023).

Şekil 4.6. 2 Çubuklu kilim (Güzelküçük, 2023).

2. KAT

4.7. 2. Kat Merdiven Üstü

Konağın 2. kat merdiven boşluğunda yer alan (Şekil 4.7.1) 2 adet “müftü topu” halı, 3 adet “tek toplu” halı, 1 adet duvarda asılı “tek toplu” halı, 5 adet yastık, 9 adet kare biçimli minder bulunmaktadır.

Şekil 4.7. 1 Kat Merdiven Üstü (Güzelküçük, 2023).

4.8. 2. Kat Hol

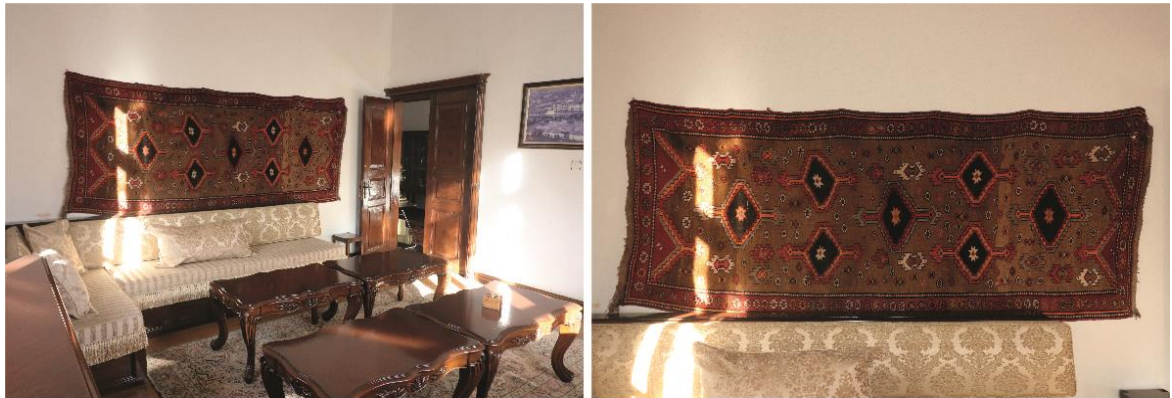
Konağın 2. kat hol kısmında bulunan (Şekil 4.8.1) 3 adet 2 parçadan oluşmuş Dalakçı kilimi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra pencere önünde yer alan sedirde Mucur berdi yastık, 5 adet kare biçimli minder, 2 adet halı, 2 adet yörede sinekli halı olarak ifade edilen madalyonlu halılar hol kısmında yerde serili olarak yer almaktadır.

Şekil 4.8.1 2. Kat hol (Güzelküçük, 2023).

4.9.2. Kat 1 Numaralı Oda

Günümüzde misafir odası olarak da kullanılan bu odada 1 adet duvara asılı halı bulunmaktadır (Şekil 4.9.1). Yörede gelenek olan hem süsleme hem de soğuktan korunmak amacıyla duvara dokuma asılmaktadır. Bu odada süsleme amacıyla yapılmıştır. Bu oda yerleşimi günümüze yakın döşeme tefrişatıyla oluşmaktadır. Diğer odalar gibi konak döşemesine uygun sedir ve dokuma bulunmamaktadır.

Şekil 4.9.1 Duvara asılı halı (Güzelküçük, 2023).

4.10. 2.Kat 2 Numaralı Oda

Konağın bu odası hem geleneksel döşemeye sahip hem de günümüzde kullanılan yuvarlak yemek masası konumlandırılmıştır (Şekil 4.10.1). Bu odada 7 adet yastık, 1 adet duvarda asılı “kandil motifli” seccade amaçlı halı, 1 adet duvarda asılı seccade amaçlı halı, 2 yerde serili üç toplu yörede “müftü toplu” olarak ifade edilen yolluk, 1 adet zemine serili yolluk, 1 adet zemine serili “üç toplu” yolluk, 8 adet yaklaşık kare biçimli minder oda döşemesinde yer almaktadır.

Şekil 4.10.1 2. Kat 2 numaralı oda (Güzelküçük, 2023).

Konakta bulunan bazı dokumaların çivi ile (Şekil 4.10.2) duvara asıldığı veya merdiven basamaklarına sabitlendiği (Şekil 4.6.1) görülmektedir. Şekil 4.6.2’de görülen çubuklu kilimin bu sebeple üst tarafının deforme olduğu gözlenmektedir. Zemin kat 3 numaralı odada alt saçak bölümünün boydan boya, sağ ve sol kenar suyunda bölgesel olarak, üst taraf saçak bölümünde ise boydan boya yıpranmış şekilde cam çerçeve içerisinde yer alan bir seccade dokuma yer almaktadır (Şekil 4.14.1). İkinci kat hol bölümünde yere serili halde bulunan bir dokumanın alt tarafında dar uzun bir şekilde atkı ve ilmelerin olmadığı, çözgü ipliklerinin sarktığı ve yırtık şekilde bir taban yaygısı bulunmaktadır (Şekil 4.10.3).

Şekil 4.10.2 Duvara çivileme (Güzelküçük, 2023).

Şekil 4.10.3 Yırtık halı (Güzelküçük, 2023).

Konakta bulunan halı ve düz dokumalar genellikle zemine serili, birkaç tanesi duvara çivili halde sergilenmekte olup, sergilenmeyen yaygılar ise orta bölümlerinden ikiye katlanmış şekilde odalarda bulunan çam sedir üzerine serilmiştir. Yastık ve minder dokumalar ise çam sedir üzerine kullanıma hazır vaziyette sıralı bir şekilde yerleştirilmiş olup, bazı odalarda yastıkların üzeri yöresel olarak kanaviçe işlemeli yastık örtüsü ile kapatılarak (Şekil 4.10.4), bazı odalarda ise üzerlerinde yastık örtüsü olmadan sergilenmektedir (Şekil 4.10.5). Yastık dokumaların iç dolgusunda kalın süpürge otu “berdi” (Şekil 4.10.6), minder dokumaların iç dolgusu ise sünger parçaları ile doldurulmuştur. Konağın turistik önemi nedeni ile halka açık olmasından dolayı giriş kapısının, yaz aylarında havalandırmak için pencerelerin sürekli olarak açık tutulması sonucunda, sokak hayvanlarının (kedilerin) rahatça giriş yapabildikleri bir durumdadır.

Şekil 4.10.4 Kanaviçe işlemeli yastık örtüsü (Güzelküçük, 2023).

Şekil 4.10.5 Yastık örtüsü serilmeyen yastıklar (Güzelküçük, 2023)

Şekil 4.10.6 Yastık iç dolgusu (Güzelküçük, 2023).

Konak içerisinde yer alan dokumalar, bazı odalarda dayanıklı taşınırlar listesinde (Şekil 4.1) taşınır adı, adedi ve sicil numarası verilip kayıt altında alınarak odalarda asılı şekilde, bazı dokumalarda ise köşelerine numara verilerek envanter numarası ile sergilenmektedir (Şekil 4.10).

Şekil 4.10.7 Anahtarlık takılı dokuma (Güzelküçük, 2023).

4.11. Yastık Dokumalar

Şekil 4.11.1 Yastık (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Yastık (Pençeli Mucur Yastığı)

Dokumanın Boyutları : 0.51 x 0.93 m

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk
Atkı : Yün
İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, gri, pembe, yeşil, siyah, sarı ve beyaz

Motif ve Kompozisyon : Halı yastık dokumanın orta zemininde, bir top motifi bulunmaktadır. (Şekil 4.11.2a). Dokumanın dört köşesinde yöresel “pençe” olarak adlandırılan motif almaktadır (Şekil 4.11.2b). Orta zeminin etrafını çevreleyen kenar suyunda, yörede "topraklı su" ya da "çatık kaş" isimleriyle bilinen motifler görülmektedir (Şekil 4.11.2c, d). Yastığın alt ve üst dar kenarlarında, ayak kısmını süsleyen stilize çiçek motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.11.2e).

a

b

c

d

e

Şekil 4.11.2 *a: Top motifi, b: Pençe motifi, c: Çatık kaş motifi, d: Stilize Çatık kaş motifi e: Stilize Çiçek motifi,*

Şekil 4.11.3 Yastık ön ve arka yüz (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Yastık (Pençeli Mucur Yastığı)

Dokumanın Boyutları : 0.52 x 0.92 m

Kullanılan Malzeme : Çözü : Pamuk
Atkı : Yün
İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Siyah, kırmızı, sarı, kavun içi, beyaz,

Motif ve Kompozisyon : Halı yastık dokumasının orta zemininde, Özbağ yöresine özgü "dilikli top" motifi yer almaktadır (Şekil 4.11.4a). "dilikli top" motifi, görsel odağı oluştururken köşe ve kenarlarda kullanılan diğer yöresel desen özelliğini korumaktadır. Yastığın dört köşesinde "pençe" motifi ve pençe motiflerinin her iki yanında “ayak-kurt ağzı” motifinden oluşan ve yörede pençe olarak geçen pençe motifi dilikli top motifinin dört tarafında yer almaktadır (Şekil 4.11.4.b). Kenar suyunda ise yörede "topraklı su" ya da "çiçekli su" olarak bilinen motif, orta zemini çevrelemektedir (Şekil 4.11.4.c). Yastık dokumanın ön ve arka yüzü naylon iplikle birleştirilmiş, arka yüzü ise kırmızı kumaşla kaplanmıştır.

a

b

c

Şekil 4.11.4 a: Top motifi, b: Pençe motifi, ayak-kurt ağzı c: Topraklı Su (Çiçekli su) motifi

Şekil 4.11.5 Toplu Mucur Yastığı (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi : Yastık (Pençeli Mucur Yastığı)

Dokumanın Boyutları : 0.52 x 0.93 m

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk

Atkı : Yün

İlmelik İplik: Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, siyah, gri, beyaz, sarı, pembe,

Motif ve Kompozisyon : Halı yastık dokumanın orta zemininde, bir top motifi bulunmaktadır (Şekil 4.11.6a). Top motifinin merkezinde yer alan motif “ayna” olarak adlandırılmaktadır. Yastığın dört köşesinde, simetrik bir yerleşime sahip olan geleneksel "pençe" motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.11.6b). Dokumanın kenar suyunda ise yörede "çiçekli su," "elmalı su" ve "yarım elma" olarak adlandırılan motifler yer almaktadır (Şekil 4.11.6c).

a

b

c

Şekil 4.11.6 a: Top motifi, b: Pençe motifi, c: Çiçekli su (elmalı su, yarım elma)

Şekil 4.11.7 Yastık ön ve arka yüz (Güzelküçük, 2023).

- Dokumanın Genel Durumu** : Sağlam
- Dokuma Çeşidi** : Yastık (Pençeli Mucur Yastığı)
- Dokumanın Boyutları** : 0.51 x 0.94 m
- Kullanılan Malzeme** : Çözüğü : Pamuk
Atkı : Yün
İlmelik İplik: Yün
- Kullanılan Renkler** : Kırmızı, siyah, beyaz, gri, lacivert, kavuniçi, mavi
- Motif ve Kompozisyon** : Halı yastık dokumasının orta kısmında, " dilikli top" motifi bulunmaktadır (Şekil 4.11.8a). Dilikli top motifinin merkezinde yer alan motif “tarak” olarak adlandırılmaktadır Yastığın dört köşesinde ise, yöresel "pençe" motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.11.8b). Dokumanın kenar kısmında ise, yörede "topraklı su" ya da "suyolu" olarak adlandırılan motifler yer almaktadır (Şekil 4.11.8c). Arka yüzü çiçek motifli mavi kumaşla kaplanmıştır.

a

b

c

Şekil 4.11.8 a: Top motifi, b: Pençe motifi, c: Suyolu, topraklı su

Şekil 4.11.9 Yastık ön ve arka yüz (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Yastık (Pençeli Mucur Yastığı)

Dokumanın Boyutları : 0.52 x 0.92 m

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk

Atkı : Yün

İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, sarı, kahverengi, siyah, pembe, gri

Motif ve Kompozisyon : Halı yastık dokumanın orta zemininde "top" motifi bulunmaktadır (Şekil 4.11.10a). Yastığın dört köşesinde ise, yöresel "pençe" motifleri görülmektedir (Şekil 4.11.10b). Dokumanın kenar kısmında ise, yörede "topraklı su" ya da "suyolu" olarak adlandırılan motifler yer almaktadır (Şekil 4.11.10c). Yastığın ön ve arka yüzleri birleştirilmiş olup (Şekil 4.11.10d). Arka yüzü çiçek motifli kırmızı kumaşla kaplanmıştır.

a

b

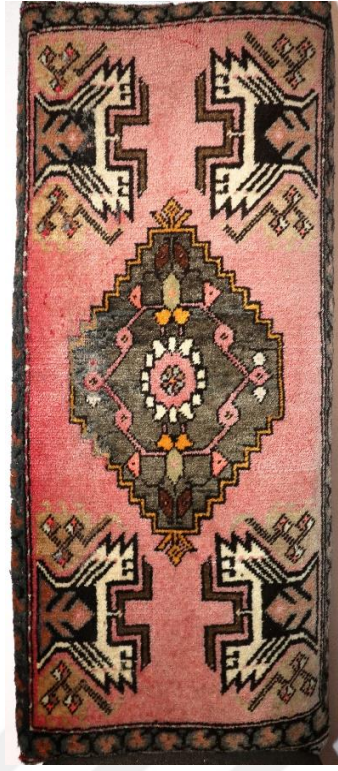

c

d

Şekil 4.11.10 a: Top motifi, b: Pençe motifi, c: Topraklı su (çatık kaş), d: Halı yastığın arka ve ön yüzleri birleştirilmesi

Şekil 4.11.11 Yastık (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Yastık (Pençeli Mucur Yastığı)

Dokumanın Boyutları : 0.52 x 0.92 m

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk

Atkı : Yün

İlmelik İplik: Yün

Kullanılan Renkler : Pembe, siyah, beyaz, gri, yeşil, bordo

Motif ve Kompozisyon : Halı yastık dokumasının orta bölümünde, bir top motifi bulunmaktadır. Top motifinin merkezinde yer alan motif “ayna” olarak adlandırılmaktadır (Şekil 4.11.12a). Yastığın dört köşesinde, düzenli bir biçimde yerleştirilmiş geleneksel "pençe" motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.11.12b). Kenar suyunda ise “suyolu” motifi yer almaktadır (Şekil 4.11.12c). Dokumanın üstünde ve altında ise tüm yastık tiplerinde olan ve “yastığın ayağı” olarak adlandırılan kısımda "eli belinde" motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.11.12d).

a

b

c

d

Şekil 4.11.12 a: Top motifi, b: Pençe motifi, c: Suyolu, d: Eli belinde (ayak kısmı),

Şekil 4.11.13 Yastık (Güzelkçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Yastık (Pençeli Mucur Yastığı)

Dokumanın Boyutları : 0.51 x 0.94 m

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk

Atkı : Yün

İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, sarı, siyah, beyaz, gri

Motif ve Kompozisyon : Halı yastık dokumasının orta zemininde, "dilikli top" motifi bulunmaktadır (Şekil 4.11.14a). Yastığın dört köşe kenarında, simetrik bir şekilde yerleştirilmiş yöresel "pençe" motifleri yer almaktadır (Şekil 4.11.14b). Orta zeminin etrafı, "çiçekli su" motifiyle çevrelenmiştir (Şekil 4.11.14c). Yastığın üst ve alt ayak bölümlerinde ise stilize edilmiş çiçek motifleri yer almaktadır (Şekil 4.11.14d).

a

b

c

d

Şekil 4.11.14 a: Dilikli top motifi, b: Pençe motifi, c: Çiçekli su d: Sitalize çiçek motifi,

Şekil 4.11.15 Yastık (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Yastık (Pençeli Mucur Yastığı)

Dokumanın Boyutları : 0.51 x 0.93 m

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk

Atkı : Yün

İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, sarı, siyah, kavun içi, gri, sarı, beyaz

Motif ve Kompozisyon : Halı yastık dokumanın orta zemininde "dilikli top" motifi bulunmaktadır (Şekil 4.11.16a). Yastığın dört köşe kenarında "pençe" motifleri yer almaktadır (Şekil 4.11.16b). Orta zeminin etrafı, "çiçekli su" motifleriyle çevrelenmiştir (Şekil 4.11.16c).

a

b

c

Şekil 4.11.16 a: Dilikli top motifi, b: Pençe motifi, c: Çiçekli su,

4.12. Minder Dokumalar

Şekil 4.12.1 Minder (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Minder / Dilikli Top (merkezi)

Dokumanın Boyutları : 0.70 x 0.72 m

Kullanılan Malzeme : Çözü : Pamuk
Atkı : Yün
İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, siyah, beyaz, kahverengi, gri

Motif ve Kompozisyon : Dokumanın orta zemininde altıgen içerisinde “dilikli top” motifi görülmektedir (Şekil 4.12.2a). Madalyon motifinin tam ortasında “koç boynuzu” motifi yer almaktadır (Şekil 4.12.2b). Madalyonu stilize edilmiş çiçek motifleri çevrelemektedir. (Şekil 4.12.2c). Orta zemin, dörtgen bir çerçeve ile çevrelenmiş ve bu çerçevede zikzak motifi olan minder dokuma suyolu motifi ile tamamlanmıştır (Şekil 4.12.2d).

a

b

c

d

Şekil 4.12.2 a: Dilikli top motifi, b: Koç boynuzu motifi c: Stilize çiçek motifi d: Suyolu motifi.

Şekil 4.12.3 Minder (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Minder

Dokumanın Boyutları : 0.74 x 0.73 m

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk
Atkı : Yün
İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, siyah, beyaz, kahverengi ve gri

Motif ve Kompozisyon : Dokumanın orta zemininde “Bağbaşı topunun farklı bir varyantı olduğu düşünülen” “bağbaşı topu” motifi bulunmaktadır. Bu motif geometrik şekiller, stilize bitkisel motiflerinin birleşiminden oluşmaktadır (Şekil 4.12.4a). Minder dokumanın dört köşesinde stilize edilmiş çiçek motifleri yer almaktadır (Şekil 4.12.4b). Kenar suyunda ise yörede "topraklı su" veya "çatık kaş" olarak adlandırılan motif orta zemini çevreleyerek dokumanın desenini tamamlamaktadır (Şekil 4.12.4c).

a

b

c

Şekil 4.12.4 a: Bağ başı top motifi, b: Stilize çiçek motifi, c: Topraklı Su (Çatık kaş) motifi.

Şekil 4.12.5 Özbağ “güllü minder” (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Minder

Dokumanın Boyutları : 0.70 x 0.72 m

Kullanılan Malzeme : Çözü : Pamuk
Atkı : Yün
İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, siyah, gri ve pembe

Motif ve Kompozisyon : Dokumanın zemininde tekrar ilkesine uygun olarak 18 adet Özbağ “güllü” motifi yer almaktadır (Şekil 4.12.6a). Minder dokumanın dış kenar suyunda su yolu motifi bulunmaktadır (Şekil 4.12.6b).

a

b

Şekil 4.12.6 a: Özbağ güllü motifi b: Suyu yolu motifi

Şekil 4.12.7 Minder (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Minder (Güllü top)

Dokumanın Boyutları : 0,74 x 0,74 m

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk

Atkı : Yün

İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, sarı, kahverengi, siyah ve gri

Motif ve Kompozisyon : Minder dokumasının tasarımında, orta zeminde geleneksel dokuma sanatının simgesi haline gelmiş "Güllü" veya "Kanaviçe topu" motifi yer almaktadır (Şekil 4.12.8a). Minder dokumanın dört köşede kenarında mihrap (köşe) motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.12.8b). Zemini çevreleyen dar kenar suyunda ise "çiçekli su" motifi görülmektedir (Şekil 4.12.8c).

a

b

c

Şekil 4.12.8 a: Güllü (kaneviçe topu) motifi, b: Mihrap (köşe) motifi, c: Çiçekli su motifi

Şekil 4.12.9 Minder (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Minder

Dokumanın Boyutları : 0.76 x 0,75 m

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk

Atkı : Yün

İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, gri, sarı ve beyaz,

Motif ve Kompozisyon : Dokumanın orta zemininde Mucur pençeli yastıklardaki "top" motifi yer almaktadır (Şekil 4.12.10a). Minder dokumanın dört köşesinde, karşılıklı şekilde yerleştirilmiş “kuş” motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.12.10b). Zemini çevreleyen dar kenar suyunda ise stilize edilmiş bitkisel motifler bulunmaktadır (Şekil 4.12.10c).

a

b

c

Şekil 4.12.10 a: Top motifi, b: Kuş motifi c: Çiçek motifi.

Şekil 4.12.11 Minder (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Minder

Dokumanın Boyutları : 0.73 x 0,71 m

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk

Atkı : Yün

İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, bordo, hardal sarısı, mavi, kahve, gri ve yeşil

Motif ve Kompozisyon : Minder dokumasının orta zemininde, "ulaklı top" (Etikan, vd. 2020:98) motifi yer almaktadır (Şekil 4.12.12a). Yastığın dört köşesinde stilize edilmiş çiçek motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.12.12b). Zemini çevreleyen dar kenar suyunda stilize bitkisel motifler yer almaktadır (Şekil 4.12.12c).

a

b

c

Şekil 4.12.12 a: Ulaklı top motifi, b: Stilize çiçek motifi, c: Stilize bitkisel motifi,

Şekil 4.12.13 Minder (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Minder

Dokumanın Boyutları : 0.70 x 0,72 m

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk

Atkı : Yün

İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, siyah, kahverengi, gri, pembe, sütlü kahve ve beyaz

Motif ve Kompozisyon : Minder dokumasının orta zemininde top motifi yıldız şeklinde olup adı bilinmemektedir (Şekil 4.12.14a). Yıldızın merkez ve dört köşesi bitkisel motifler (Şekil 4.12.314b). ile düzenlenmiştir Orta zemini ise “suyolu” motifi çevrelemektedir (Şekil 4.12.14c). Minderin dış kenar suyunda ise belirli aralık ve farklı renklerle sıralanmış “stilize çiçek” motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.12.14d).

a

b

c

d

Şekil 4.12.14 a: Top (yıldız) şeklinde top motifi, b: Bitkisel motif: c: Zikzaklı suyolu motifi, d: stilize çiçek motifi

Şekil 4.12.15 Minder (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Minder

Dokumanın Boyutları : 0.74 x 0,76 m

Kullanılan Malzeme : Çözü : Pamuk
Atkı : Yün
İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, siyah. Kahverengi, gri, sütlü kahve, sarı ve pembe

Motif ve Kompozisyon : Minder dokumanın orta zemininde, yöresel "Nebati" ya da "Kanaviçe topu" (Etikan, vd. 2020:100) adı verilen top motifi yer almaktadır (Şekil 4.12.16a). Yastığın dört köşesinde ise "mihrap" adı verilen köşe motifleri (Şekil 4.12.16b), Zemini çevreleyen dar kenar suyunda "göz" motifi (Şekil 4.12.16c), geniş kenar suyunda ise “stilize bitkisel” motifler yer almaktadır (Şekil 4.12.16d).

a

b

c

d

Şekil 4.12.16 a: Nebati (kanaviçe topu), b: Mihrap (köşe)motifi, c: Göz motifi, d: Stilize çiçek motifi

Şekil 4.12.17 Minder (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Minder

Dokumanın Boyutları : 0,74 x 0,72 m

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk
Atkı : Yün
İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, siyah, kahverengi, gri, sarı,

Motif ve Kompozisyon : Dokumanın orta zemininde Mucur yastığı pençeli yastık "top motifi" yer almaktadır (Şekil 4.12.18a). Minder dokumanın dört köşe kenarında ise içerisinde çiçek motifinin de bulunduğu "mihrap" (köşe) motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.12.18b). Kenar suyunda ise “çiçekli su (elmalı su, yarım elma)” motifi çevrelemektedir (Şekil 4.12.18c).

a

b

c

Şekil 4.12.18 a: Top motifi, b: Mihrap (köşe), c: çiçekli su (elmalı su, yarım elma) motifi

Şekil 4.12.19 Minder (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Minder

Dokumanın Boyutları : 0.72 x 0,74 m

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk
Atkı : Yün
İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, siyah, Kahverengi, gri, sarı ve pembe

Motif ve Kompozisyon : Minder dokumanın orta zemininde "ulaklı top" (Etikan, vd. 2020:98) motifinin farklı bir versiyonu bulunmaktadır (Şekil 4.12.20a). Dört köşe kenarında stilize çiçek motifleri yer almaktadır (Şekil 4.12.20b). Zemini çevreleyen dar kenar suyunda ise stilize bitkisel motifler bulunmaktadır (Şekil 4.12.20c).

a

b

c

Şekil 4.12.20 a: Ulaklı top, b: Stilize çiçek motifi, c: Stilize bitkisel motif

Şekil 4.12.21 Minder (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Minder

Dokumanın Boyutları : 0.73 x 0,75 m

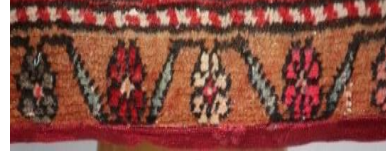
Kullanılan Malzeme : Çözü : Pamuk
Atkı : Yün
İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, siyah, kahverengi, gri, sütlü kahve, sarı ve pembe

Motif ve Kompozisyon : Minder dokumanın orta zemininde “tolulu top”, motifinin farklı versiyonu görülürken dar kenar suyunda yer alan “çatık kaş” motifi zemini tamamlamaktadır (Şekil 4.12.22a). Zemini çevreleyen dar kenar suyunda ise "çatık kaş" motifi yer almaktadır (Şekil 4.12.22b).

a

b

Şekil 4.12.22 a: Tolulu top motifi, b: Çatık kaş (topaklı su) motifi

Şekil 4.12.23 Minder (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Minder

Dokumanın Boyutları : 0.74 x 0,72 m

Kullanılan Malzeme : Çözü : Pamuk

Atkı : Yün

İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, siyah, kahverengi, gri, yeşil ve sarı,

Motif ve Kompozisyon : Minder dokumanın orta zemininde, " güllü top" motifi yer almaktadır (Şekil 4.12.24a). Güllü top motifini çevreleyen stilize “dal ve yapraklar” bir taç görüntüsü yapmaktadır (Şekil 4.12.24b). Dokumanın geniş geniş kenar suyunda stilize bitkisel motifler orta zemini çevrelemektedir (Şekil 4.12.24c). Ayak bölümünde ise benzer şekilde yer alan stilize bitkisel motifler yer almaktadır (Şekil 4.12.24d).

a

b

c

d

Şekil 4.12.24 a: Güllü top motifi, b: Stilize dal ve yaprak motifi, c: Stilize bitkisel motif, d: Stilize bitkisel motif

Şekil 4.12.25 Minder (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Minder

Dokumanın Boyutları : 0.76 x 0,71 m

Kullanılan Malzeme : Çözü : Pamuk

Atkı : Yün

İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, siyah, kahverengi, gri, sarı, beyaz

Motif ve Kompozisyon : Minder dokumanın orta bölümünde saat kadranını andıran farklı bir top motifi yer almaktadır (Şekil 4.12. 26a). Köşelerde dört adet stilize çiçek motifi bulunmaktadır (Şekil 4.12. 26b). Zemini çevreleyen geniş bordürde "kaneviçe suyu" motifi (Şekil 4.12.26c), dar kenar suyunda ise "su yolu" (Şekil 4.12.26d) motifi yer almaktadır

a

b

c

d

Şekil 4.12.26 a: Top motifi, b: Stilize çiçek motifi, c: Kanaviçe suyu motifi, d: Su yolu motifi

Şekil 4.12.27 Minder (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Minder

Dokumanın Boyutları : 0.74 x 0,72 m

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk
Atkı : Yün
İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, siyah, kahverengi, gri, sarı,

Motif ve Kompozisyon : Minder dokumanın orta zemininde "ulaklı top" (Etikan, vd. 2020:98) motifi yer almaktadır (Şekil 4.12.28a). Minderin dört köşe kenarında “mihrap (köşe)” motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.12.28b) Zemin düzenini çevreleyen kenar suyunda ise “Kanaviçe suyu” motifi görülmektedir (Şekil 4.12.28c).

a

b

c

Şekil 4.12.28 a: Ulaklı top motifi, b: Mihrap (köşe) motifi, c: Kanaviçe suyu motifi

Şekil 4.12.29 Minder (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Minder

Dokumanın Boyutları : 0.74 x 0,72 m

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk
Atkı : Yün
İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, siyah, kahverengi, gri, sarı, beyaz

Motif ve Kompozisyon : Minder dokumanın orta zemininde "ulaklı top" motifi yer almaktadır (Şekil 4.12.30a). Dokumanın dört köşesinde ise stilize “çiçek” motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.12. 30b). Dokumayı çevreleyen geniş kenar suyunda “yıldız” motifleri görülmektedir (Şekil 4.12. 30c).

a

b

c

Şekil 4.12.30 a: Ulaklı top motifi, b: Stilize çiçek motifi, c: Yıldız motifi

Şekil 4.12.31 Minder (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Minder

Dokumanın Boyutları : 0.74 x 0,72 m

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk

Atkı : Yün

İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, mavi, kahverengi, gri, sütlü kahve, sarı, pembe,

Motif ve Kompozisyon : Dokumanın orta zemininde, tasarımın odak noktası olan "ulaklı top" motifi yer almaktadır (Şekil 4.12.32a). Minder dokumanın dört köşesinde yer alan "mihrap" (köşe) motiflerinin farklı versiyonları orta zemini tamamlamaktadır (Şekil 4.12.32b). Zemini çevreleyen dar kenar suyunda ise yarım çiçek motiflerinin zıt şekilde yerleşmesi ile oluşmuş "suyolu" motifi görülmektedir (Şekil 4.12.32c).

a

b

c

Şekil 4.12.32 a: Ulaklı top motifi, b: Mihrap (köşe) motifi, c: suyolu motifi

Şekil 4.12.33 Minder (Güzelkçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

Dokuma Çeşidi : Minder

Dokumanın Boyutları : 0.73 x 0,75 m

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk
Atkı : Yün
İlmelik İplik: Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, siyah. kahverengi, gri, sütlü kahve, sarı

Motif ve Kompozisyon : Dokumanın orta zemininde "ulaklı top" motifi yer almaktadır (Şekil 4.12.34a). Minder dokumanın orta zeminin dört köşe kenarında yer alan stilize “çiçek” motifleri zemini tamamlamaktadır (Şekil 4.12.34b). Zemin kenarını çevreleyen kenar suyunda ise düzenli tekrar ile sıralanan yıldız motifleri görülmektedir (Şekil 4.12.34c).

a

b

c

Şekil 4.12.34 a: Ulaklı top motifi, b: Stilize çiçek motifi, c: Yıldız motifi

Şekil 4.12.35 Minder (Güzelküçük, 2023).

Dokumanın Genel Durumu : Sağlam

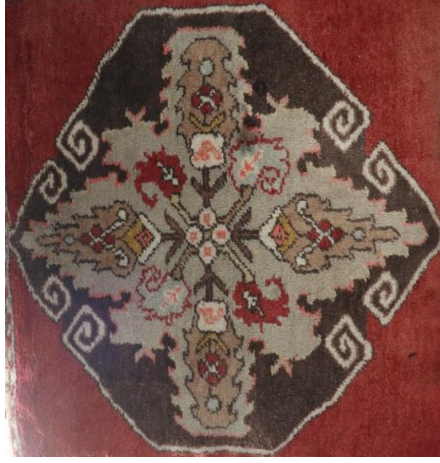
Dokuma Çeşidi : Minder

Dokumanın Boyutları : 0.73 x 0,73 m

Kullanılan Malzeme : Çözü : Pamuk
Atkı : Yün
İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, siyah, kahverengi, gri, sütlü kahve, sarı, pembe

Motif ve Kompozisyon : Minder dokumanın orta zemininde “müftü topu” (Etikan, vd. 2020:74), (Ölmez, vd. 2021:114) motifi yer almaktadır (Şekil 4.12.36a). Orta zemini çevreleyen kenar suyunda ise “çatık kaş” (topaklı su) motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.12.36b).

a

b

Şekil 4.12.36 a: Müftü topu, b: Çatık kaş (topraklı su) motifi

4.13. Yolluk ve Kilim Dokumalar

Şekil 4.13.1 Türk ocağı toplu halı “Yolluk” (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi	: Yolluk
Dokumanın Boyutları	: 1.06x3.75 m
Hav Boyu	: 0,5 mm
Kullanılan Teknikler	: Gördes düğümü
Kalite	: 40x40
Kullanılan Malzeme	: Çözüğü : Pamuk Atkı : Yün İlmelik İplik : Yün
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, sarı, siyah, kahverengi, pembe ve yeşil
Motif ve Kompozisyon	: Dokumanın kırmızı zemin üzerine tasarlanmış orta kısmında, yörede "türk ocağı toplu halı" olarak bilinen üç top motifi yer almaktadır (Şekil 4.13. 2a). Madalyonlu top motiflerinin her iki ucunda yöresel "tuğ" motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.13. 2b). Mihrap köşelerinde “yaprak, stilize çiçek ve çiçek” motifiyle bir araya getirilmiştir

(Şekil 4.13.2c). Geniş kenar suyunda ise “hatayi” motifi, çevresinde dal ve yaprak motifleri yer almaktadır (Şekil 4.13.2d).

a

b

c

d

Şekil 4.13.2 a: Türk ocağı topu motifi b: Tuğ motifi c: Mihrap (köşe) motifi, d: Stilize çiçek motifi

Şekil 4.13.3 Müftü toplu halı “yolluk” (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi	: Yolluk
Dokumanın Boyutları	: 1.04x3.28 m
Hav Boy	: 0.7 mm
Kullanılan Teknikler	: Gördes
Kalite	: 40x40
Kullanılan Malzeme	: Çözüğü : Pamuk Atkı : Pamuk İlmelik İplik : Yün
Kullanılan Renkler	: Kırmızı. Pembe, hardal sarısı, yeşil, mavi, kahverengi ve beyaz
Motif ve Kompozisyon	: Dokumanın orta zemininde, yörede "müftü topu" olarak bilinen üç adet top motifi yer almaktadır (Şekil 4.13. 4a). Top motiflerinin iki ucunda, "tuğ" motifi bulunmaktadır (Şekil 4.13.4b). Köşelerinde müftü topunun ¼ raportunu gösteren “mihrap” görülmektedir (Şekil 4.13.4c). Geniş kenar suyunda “çiçek ve yıldız” motifleri yer almaktadır (Şekil 4.13.4d).

a

b

c

d

Şekil 4.13.4 a: Müftü topu motifi, b: Tuğ motifi c: Mihrap, d: Yıldız ve çiçek motifi

Şekil 4.13.5 Müftü toplu halı “yolluk” (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi	: Yolluk
Dokumanın Boyutları	: 1.04x3.28 m
Hav Boyu	: 0.9 mm
Kullanılan Teknikler	: Gördes
Kalite	: 40x40
Kullanılan Malzeme	: Çözüğü : Pamuk Atkı : Pamuk İlmelik İplik : Yün
Kullanılan Renkler	: Kırmızı. Pembe, hardal sarısı, yeşil, mavi, kahverengi ve beyaz
Motif ve Kompozisyon	: Dokumanın orta zemininde üç toplu “müftü topu” (Şekil 4.13.6a) denilen üç top motifi bulunmaktadır. Top motiflerinin başlarında "tuğ" motifleri görülmektedir. Mihrap köşelerinde ise yöresel olarak “sinekli” (Etikan, vd.,2020:76) motifleri yer almaktadır (Şekil 4.13.6b). Geniş kenar suyunda yer alan "dallı elma" motifleri halı dokumanın desenini tamamlamaktadır (Şekil 4.13.6c).

a

b

c

Şekil 4.13.6 a: Müftü topu motifi b: Sinekli motifi c: Dallı elma motifi

Şekil 4.13.7 Türk ocağı toplu halı “Yolluk” (Güzelkçük, 2023).

Dokuma Çeşidi	: Yolluk
Dokumanın Boyutları	: 1.10x4.00 m
Hav Boyu	: 0.8mm
Kullanılan Teknikler	: Gördes
Kalite	: 40x40
Kullanılan Malzeme	: Çözüğü : Pamuk Atkı : Pamuk İlmelik İplik : Yün
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, beyaz, yeşil, pembe
Motif ve Kompozisyon	: Dokumanın orta zemininde, yörede “Türk ocağı toplu motifi” bulunmaktadır (Şekil 4.13.8a). Top motiflerinin her iki ucunda “tuğ” motifi yer almaktadır. Zemin köşelerinde ise “mihrap” adı verilen köşe motifleri görülmektedir (Şekil 4.13.8b). Geniş kenar suyunda “gavur suyu” motifi (Şekil 4.13.8c), dar kenar suyunda ise “yarım elma” motifi yer almaktadır (Şekil 4.13.8d).

a

b

c

d

Şekil 4.13.8 a: Türk ocağı toplu motifi, b: Mihrap motifi c:Gavur suyu motifi, d: Yarım elma motifi,

Şekil 4.13.9 Türk ocağı toplu halı “Yolluk” (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi	: Yolluk
Dokumanın Boyutları	: 1.10x4.00 m
Hav Boyu	: 1cm
Kullanılan Teknikler	: Gördes
Kalite	: 40x40
Kullanılan Malzeme	: Çözüğü : Pamuk Atkı : Pamuk İlmelik İplik : Yün
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, sarı, yeşil, hardal sarısı, pembe, bordo
Motif ve Kompozisyon	: Dokumanın orta zemininde, yörede “Türk ocağı” olarak bilinen ve “Türk ocağı” olarak adlandırılan motifler bulunmaktadır (Şekil 4.13.10a). Top motiflerinin her iki ucunda “tuğ” motifi yer almaktadır (Şekil 4.13.10b). Zemin köşelerinde ise “mihrap” adı verilen köşe motifleri görülmektedir (Şekil 4.13.10c). Geniş kenar suyunda ise “gavur suyu” (Etikan, vd. 2020:78) motifli yer almaktadır (Şekil 4.13.10d).

a

b

c

d

Şekil 4.13.10 a: Türk ocağı motifi, b: Tuğ motifi c: Mihrap (köşe) motifi, d: Gavur suyu motifi

Şekil 4.13.11 Türk ocağı toplu halı “Yolluk” (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi	: Yolluk
Dokumanın Boyutları	: 1.16x3.96 m
Hav Boyu	: 0.8 mm
Kullanılan Teknikler	: Gördes
Kalite	: 40x40
Kullanılan Malzeme	: Çözüğü : Pamuk
	Atkı : Pamuk
	İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, sarı, kahverengi, siyah ve gri

Motif ve Kompozisyon : Dokumanın orta zemininde “Türk ocağı” motifinden oluşan üç adet top motifi yer almaktadır (Şekil 4.13.12a). Top motiflerinin her iki ucunda, “tuğ” motifi bulunmaktadır (Şekil 4.13.12b). Orta zemin köşelerinde ise, “mihrap” olarak köşe motifleri görülmektedir (Şekil 4.13.12c). Dokumanın geniş kenar suyunda ise “kanaviçe suyu” olarak geçen stilize bitkisel motifler yer almaktadır (Şekil 4.13.12d).

a

b

c

d

Şekil 4.13.12 a: Türk ocağı motifi, b: Tuğ motifi, c: Mihrap, d: Kanaviçe suyu motifi

Şekil 4.13.13 Yolluk (Güzelkütçük, 2023).

Dokuma Çeşidi	: Yolluk
Dokumanın Boyutları	: 1.22x3.02 m
Hav Boyu	: 0.3 mm
Kullanılan Teknikler	: Türk düğümü
Kalite	: 30x40
Kullanılan Malzeme	: Çözgü : Pamuk Atkı : Yün İlmelik İplik : Yün
Kullanılan Renkler	: Siyah, turuncu, hardal rengi, gri, bej, kahverengi, beyaz
Motif ve Kompozisyon	: Halının orta zemini siyah bir zemin üzerine yerleştirilmiş merkezinde “yıldız” (Şekil 4.13.14a) motifi bulunan küçük “madalyonlar” kaydırmalı bir şekilde sıralanarak sonsuzluk ilkesi ile tasarlanmıştır (Şekil 4.13.14b). Zeminde ayrıca “bereket motifi” görülmektedir (Şekil 4.13.14c). Penç motiflerinin farklı renklerde serpiştirilmiş şekilde orta zemin ile (Şekil 4.13.14d)’de görülen zeminin dört tarafını “çiçek” motiflerinden farklı renklerinin sıralanmasıyla oluşturulmuş kenar suyu çevrelemektedir (Şekil 4.13.14e).

a

b

c

d

e

Şekil 4.13.14 a: Yıldız motifi b: Madalyon motifi, c: Bereket motifi d: Penç motifi e: Çiçek motifi

Şekil 4.13.15 Güllü toplu halı “Yolluk” (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi	: Yolluk
Dokumanın Boyutları	: 1.09x4.05 m
Hav Boyu	: 0.5 mm
Kullanılan Teknikler	: Gördes
Kalite	: 40x40
Kullanılan Malzeme	: Çözü : Pamuk Atkı : Pamuk İlmelik İplik : Yün
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, sarı, yeşil, mavi, beyaz, pembe
Motif ve Kompozisyon	: Dokumanın orta zemininde yörede "güllü top" (Ölmez, vd. 2021:218) olarak bilinen, stilize bitkisel motiflerle çevrelenmiş üç top motifi yer almaktadır (Şekil 4.13.16a). Top motiflerinin her iki ucunda ise geleneksel "tuğ" motifleri görülmektedir (Şekil 4.13.16b). Dokumanın geniş kenar suyunda, "gavur suyu" motifi yer alır (Şekil 4.13.16c). Ayak bölümünde ise "hava başı" motifi bulunmaktadır (Şekil 4.13.16d).

a

b

c

d

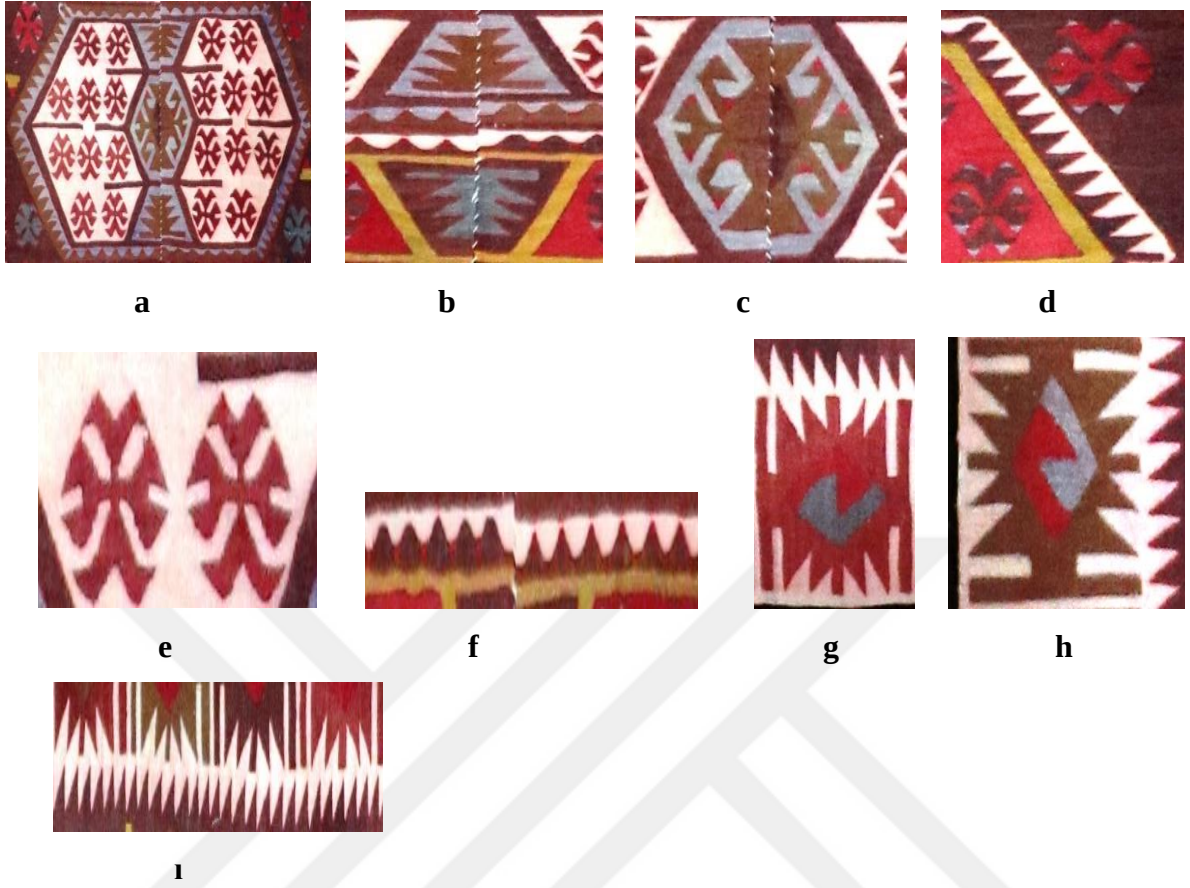
Şekil 4.13.16 a: Güllü top motifi, b: Tuğ motifi, c: Gavur suyu motifi, d: Hava başı motifi

Şekil 4.13.17 Sıralı sandıklı kilim (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi	: Kilim
Dokumanın Boyutları	: 1.66x4.45 m
Kullanılan Teknikler	: Düz dokuma
Kalite	: 50x50
Kullanılan Malzeme	: Çözüğü : Pamuk Atkı : Pamuk
Kullanılan Renkle	: Kırmızı, sarı, yeşil, mavi, bordo, gri, kahverengi, hardal sarısı,
Motif ve Kompozisyon	: Sıralı sandıklı kilim olarak adlandırılan kilim dokuma, atkı yüzlü düz kilim tekniği ile dokunmuştur. Yörede dokuz toplu diye ifade edilmektedir. Orta zemininde yörede "top" veya "sandık" olarak bilinen motifler yer alır (Şekil 4.13.18a). Bu motiflerin ortasında, "göbek" motifi içinde "tavşan topuğu (kurtağzı)" motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.13.18b, 18c). Top motiflerinin yanlarında, üst ve alt kenarlarda "bıçkır" ve "aşık (aşığı)" motifleri görülmektedir (Şekil 4.13.18d, 18e). Uzun kenarlarda, top motifleri arasında kalan boşluklarda "çıtık" motifleri sıralanmıştır (Şekil 4.13.18f). Orta zemini çevreleyen uzun kenar suyunda "sandık oyu (ev/bıçkır/parmak)" motifi, kısa kenar suyunda ise "yarım ev" adı

verilen motifler bulunur (Şekil 4.13.18g, 18h). Orta zemini kenar suyundan ayıran "bıçkır" motifi ise tasarımı tamamlar (Şekil 4.13.18i).

Şekil 4.13.18 a: Sandık motifi (top), b: Tavşan topuğu motifi, c: Kurt ağzı motifi, d: Bıçkır, e: Aşık (aşığı) motifi, f: Çitlik, g: Sandık oyu (ev/bıçkır/parmak), h: Yarım ev, ı: Bıçkır

Şekil 4.13.19 On bir toplu dalakçı kilim (Güzelkücüük, 2023).

Dokuma Çeşidi	: Kilim
Dokumanın Boyutları	: 1.10x5.90 m
Kullanılan Teknikler	: Düz dokuma
Kalite	: 40x50
Kullanılan Malzeme	: Çözüğü : Pamuk Atkı : Pamuk İlmelik İplik :
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, sarı, yeşil, mavi, bordo, gri, kahverengi, hardal sarısı,
Motif ve Kompozisyon	: On bir toplu dalakçı kilimi olan dokuma, atkı yüzü düz kilim tekniği ile dokunmuştur. Orta zeminde, yörede "top" veya "sandık" olarak bilinen motifler yer alır (Şekil 4.13.20a). Bu motiflerin etrafında ve içinde yörede "çıtılık" ve "kıvrım" olarak ifade edilen motifler dikkat görülmektedir (Şekil 4.13.20b, 20c). Ayrıca, top motiflerinin yan taraflarında "bıçkır" ve üst ile alt kenarda "aşık (aşığı)" motifleri ile "kıvrım" (tek dallı oy/it izi) motifi yer almaktadır (Şekil 4.13.20d, 20e). Orta zemini çevreleyen kenar suyunda "sandık oyu (ev/bıçkır/parmak)" motifleri bulunurken, kısa kenar suyunda ise bu motiflerin yarısından

oluşan "yarım ev" motifleri sıralanır (Şekil 4.13.20f). Kenar suyunda da "bıçkır" motifleri yer almaktadır (Şekil 4.13.20g).

a

b

c

d

e

f

g

Şekil 4.13.20 a: Sandık, "top", b: Tavşan topuğu, c: Kıvrım, d: Bıçkır, e: Kıvrım (tek dallı oy/it izi) motifi, f: Aşık (Aşığı) motifi, g: Bıçkır motifi

4.14. Seccade Dokumalar

Şekil 4.14.1 Mucur seccadesi (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi : Seccade

Dokumanın Boyutları : 0.85x1.36 m

Hav Boyu : 0.1 mm

Kullanılan Teknikler : Gördes

Kalite : Bilinmemektedir

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Yün

Atkı : Yün

İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, sarı, bordo, mavi

Motif ve Kompozisyon : Tek yönlü mihraplı mucur seccadesi dokuma örneği, çerçeveli şekilde duvara asılı olarak konaktaki 2 nci kat 1 numaralı odada yer almaktadır. Orta zeminde, içe doğru sıralanmış kanca motiflerinden oluşan mihrap kemeri bulunmaktadır (Şekil 4.14.2a). Mihrabın tepe kısmında, "eli belinde" motifi yer almaktadır (Şekil 4.14.2b). Ayrıca, dokumanın geniş kenar suları yıldız motifinin sıralanması ile oluşmuştur (Şekil 4.14.2c). Dokuma, dört dar ve iki geniş olmak üzere toplam altı kenar suyu çevrilidir. Halı zamanla yıpranmış olsa da cam çerçeveye yerleştirilerek korunmakta ve sergilenmektedir

a

b

c

Şekil 4.14.2 a: Mihrap, b: Eli belinde motifi, c: Yıldız motifi,

Şekil 4.14.3 Kandilli Seccade (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi : Kandilli seccade

Dokumanın Boyutları : 0.97x1.72 m

Hav Boyu : 0.6 mm

Kullanılan Teknikler : Türk düğümü

Kalite : 40x40

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk

Atkı : Yün

İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, pembe, gri, siyah, sarı

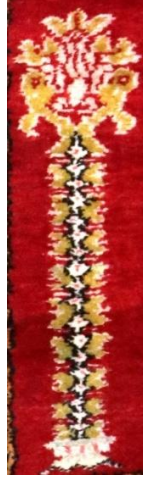
Yörede Verilen Ad : Kandilli Halı

Motif ve Kompozisyon : Dokumanın orta zemininde tek yönlü mihrap bulunmaktadır

Mihap kemerinden sarkan bir adet kandil motifi ve kandilden aşağıya doğru “çiçek” buketi görülmektedir (Şekil 4.14.4a). Kandil motifinin sağında ve solunda stilize dal, yaprak motifleri ile bağlanmış küçük kandiller yer almaktadır. Kandillerin sağ ve sol yanında bitkisel motiflerden oluşan sütunlar bulunmaktadır (Şekil 4.14.4b). Halının her iki köşesinde, stilize edilmiş çiçek motiflerinden oluşan köşe mihraplar bulunmakta (Şekil 4.14.4c). Mihrabın alt ve üst kısımlarında ise "hava başı" (bağbaşı) motifi yer almaktadır (Şekil 4.14.4d). Halıyı çevreleyen geniş kenar suyunda “gavur suyu” motifi yer almaktadır (Şekil 4.14.4e).

a

b

c

d

e

Şekil 4.14.4 a: Kandil motifü, b: Sütun motifü, c: Stilize çiçek motifü d: Hava başı "Bağbaşı" motifü e: Gavur suyu motifü

Şekil 4.14.5 Sinekli (benekli) halı Seccade (Güzelkçük, 2023).

Dokuma Çeşidi	: Halı
Dokumanın Boyutları	: 1x1.64 m
Hav Boyu	: 0.3 mm
Kullanılan Teknikler	: Gördes
Kalite	: 40x40
Kullanılan Malzeme	: Çözüğü : Yün Atkı : Pamuk İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, sarı, mavi, yeşil, pembe, siyah, gri ve beyaz

Motif ve Kompozisyon : Dokumanın ortasında, artı şeklinde düzenlenmiş "turunc motifi" yer almaktadır (Şekil 4.14.6a). Bu motifin üst ve alt kısımlarında stilize çiçek motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.14.6b). Orta alanda, içe doğru sıralanan "kanca" veya "canavar ayağı" motifleriyle çift taraflı mihrap tasarlanmıştır. Mihrabın kemerinde, içe doğru sıralanmış çengel motifleri yer alırken, köşelerde stilize çiçek motifleri yer almaktadır (Şekil 4.14.6c). Ayetlik ve temellik alanlarda ise "ejder" motifleri kullanılmıştır (Şekil 4.14.6d). Halının zemininde, biri geniş ve ikisi dar olmak üzere üç kenar suyu yer almaktadır. Mihrap zemini ve geniş kenar suyunda, stilize çiçek motiflerinin oluşturduğu zikzak düzenlemeleri

görülmektedir (Şekil 4.14.6e). Gördes halılarından kız gördes halısı ile benzerlik benzerlik göstermektedir (Etikan, vd,2020:57)

a

b

c

d

e

Şekil 4.14.6 a: Turunç motifi, b: Stilize çiçek motifi, c: Çengel motifi, d: Ejder motifi, e: Stilize çiçek motifi,

Şekil 4.14.7 Sinekli (benekli) halı Seccade (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi	: Halı
Dokumanın Boyutları	: 1.05x1.65 m
Hav Boyu	: 0.3 mm
Kullanılan Teknikler	: Gördes
Kalite	: 30x30
Kullanılan Malzeme	: Çözü : Yün Atkı : Yün İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, sarı, kahverengi, sarı, beyaz, gri

Motif ve Kompozisyon : Kırmızı zemin üzerinde "Müftü Topu" (Şekil 4.14.8a) ve motifin her iki ucunda "tuğ" motifi (Şekil 4.14.8b) yer almaktadır. Orta zeminin çift taraflı mihrap çıkışlarının başında, her iki tarafta "koçboynuzu" motifi yer almaktadır (Şekil 4.14.8c). Zeminin dört köşesinde ise "sinek" motifleri görülmektedir (Şekil 4.14.8d). Orta zeminin baş ve ayak kısmında ise "gavur suyu" motifi kullanılmıştır (Şekil 4.14.8e). Namaz zeminini, iki dar ve bir geniş kenar suyu tamamlamaktadır. Dar kenar sularında "suyolu" motifi, geniş kenar suyunda ise hançerli yaprak ve stilize çiçek motiflerinin iç içe sıralanmasıyla bir motif oluşturulmuştur (Şekil 4.14. 8f).

a

b

c

d

e

f

Şekil 4.14.8 a: Müftü topu motifi, b: Tuğ motifi, c: Koçboynuzu motifi, d: Sinek motifi, e: Gavur suyu motifi, f: Hançerli yaprak ve stilize çiçek motifi

Şekil 4.14.9 Kandilli Seccade (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi : Halı

Dokumanın Boyutları : 0.71x1.18 m

Hav Boyu : 0.5 mm

Kullanılan Teknikler : Türk düğümü

Kalite : 40x40

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk
Atkı : Yün
İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, sarı, kahverengi, yeşil, beyaz ve krem

Yörede Verilen Ad : Kandilli Halı

Motif ve Kompozisyon : Dokuma, tek taraflı seccade olarak tasarlanmıştır. Orta zeminde, kandil motifi ve ona bağlı stilize “dal ve yaprak” motifleriyle süslenmiş küçük kandiller yer almaktadır (Şekil 4.14.10a). Kandil motifinin her iki yanına, çiçek motifli sütunlar yerleştirilmiş ve bunlar mihrap zeminini tamamlamıştır (Şekil 4.14.10b). Mihrap köşelerine çengel motifi işlenmiştir (Şekil 4.14.10c). Halının alt ve üst kısımlarında ise "hava başı" ya da "Bağbaşı" adı verilen motifler bulunmaktadır (Şekil 4.14.10d). Dokumanın geniş kenar suyunda, stilize hatai motifi ve yaprak motifleri yer almaktadır (Şekil 4.14.10e).

a

b

c

d

e

Şekil 4.14.10 a: Kandil motifi, b: Sütun motifi, c: Çengel motifi d: Hava başı "Bağbaşı" motifi, e: Hatai ve yaprak motifi

Şekil 4.14.11 Kandilli Seccade (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi	: Halı
Dokumanın Boyutları	: 0.76x1.40 m
Hav Boyu	: 1mm
Kullanılan Teknikler	: Türk düğümü
Kalite	: 40x40
Kullanılan Malzeme	: Çözü : Pamuk Atkı : Yün İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, hardal, kahverengi, bordo gri, yeşil

Yörede Verilen Ad : Kandilli Halı

Motif ve Kompozisyon : Dokuma tek mihraplı olarak dokunmuş olup, orta zemininde kandil motifi (Şekil 4.14.12a) yer almaktadır. Kandilden aşağıya doğru namazlağ boyutunda bir çiçek buketi sarktığı görülmektedir (Şekil 4.14.12b). Kandilin her iki tarafında çiçek motifleriyle bezeli sütunlar bulunmaktadır (Şekil 4.14.12c). Üst mihrap köşelerinde stilize “çiçek” motifleri yer almaktadır (Şekil 4.14.12c). Halının alt ve üst kısmındaki sandık bölümünde "hava başı" (bağbaşı) motifi görülmektedir (Şekil 4.14.12d). Geniş kenar suyunda ise, dal, yaprak ve çiçek motiflerinin birleşimiyle oluşturulan "kanaviçe suyu" motifi dikkat çekmektedir (Şekil 4.14.12e).

a

b

c

d

e

Şekil 4.14.12 a: Kandil motifi, b: Çiçek buketi motifi c: Çiçek motifli sütunlar, d: Hava başı (bağbaşı) motifi, e: Kanaviçe suyu motifi

Şekil 4.14.13 Seccade (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi : Halı

Dokumanın Boyutları : 1.34x2.56 m

Hav Boyu : 0.5 mm

Kullanılan Teknikler : Gördes

Kalite : 40x40

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk

Atkı : Yün

İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, mavi, sarı, kavuniçi, beyaz

Motif ve Kompozisyon : Dokumanın merkezinde, “bağ başı top motifi” (Şekil 4.14.14a), iki ucunda ise "tuğ" motifi (Şekil 4.14.14b) yer almaktadır Zemin köşelerinde, "stilize çiçek" motifinden oluşan mihrap köşe motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.14.14c). Halının üst ve alt kısımlarında yer alan sandık bölümünde ise "kandil" motifi yer almaktadır (Şekil 4.14.14d). Halıyı çevreleyen dar kenar suyunda stilize çiçek motifleri (Şekil 4.14.14e), geniş kenar suyunda ise "küpe", "stilize çiçek", "pıtrak" ve "eli belinde" motiflerinin bir arada olduğu desen yer almaktadır (Şekil 4.14.14f).

a

b

c

d

e

f

Şekil 4.14.14 a: Bağ başı top motif, b: Tuğ motifi, c: Mihrap köşe motifi, d: Kandil motifi, e: Stilize çiçek motifi, f: Küpe, Stilize çiçek, Pıtrak, Eli belinde motifi

Şekil 4.14.15 Göbekli Kırşehir halısı “seccade” (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi : Halı

Dokumanın Boyutları : 1.10x1.70 m

Hav Boyu : 0.5 mm

Kullanılan Teknikler : Gördes

Kalite : 40x40

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk

Atkı : Yün

İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, yeşil, mavi, sarı, kahverengi mor ve pembe

Motif ve Kompozisyon : Dokuma, çift yönlü mihraplı olarak tasarlanmıştır. Orta zeminde, bitkisel bezemelerle süslenmiş “müftü topu” motifi yer almaktadır (Şekil 4.14.16a). Top motifinin uçlarında “tuğ” motifi bulunmaktadır (Şekil 4.14.16b). Halının köşelerinde köşe göbek motifleri “müftü topu” deseninin ¼ raporu şeklinde her iki tarafa yerleştirilmesi ile oluşturulmuştur (Şekil 4.14.16c). Ayak bölümünde ise hatai ve penç benzeri stilize “çiçek ve yaprak” motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.14.16d). Halıyı çevreleyen kenar suyunda “kanaviçe suyu” motifi yerleştirilmiştir (Şekil 4.14.16e).

a

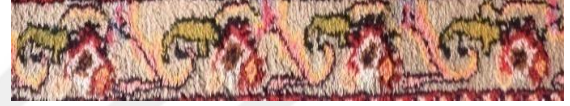
b

c

d

e

Şekil 4.14.16 a: Müftü topu motifi, b: Tuğ motifi, c: Mihrap (köşe) motifi d: Hatai benzeri stilize çiçek ve yaprak motifi e: Kanaviçe suyu motifi

4.15. Filikli Dokumalar

Şekil 4.15.1 Filikli (Güzelkçük, 2023).

Dokuma Çeşidi	: Filikli dokuma
Dokumanın Boyutları	: 0.93x1.91 m
Hav Boyu	: 8 cm
Kullanılan Teknikler	: Atkı yüzlü bez ayağı dokuma, halı dokuma
Kalite	: 38X40
Kullanılan Malzeme	: Çözüğü : Yün Atkı : Pamuk İlmelik İplik: Yün
Kullanılan Renkler	: Sarı, kırmızı, siyah, gri, beyaz, yeşil
Yörede Verilen Ad	: Filikli dokuma
Motif ve Kompozisyon	: Filikli dokuma, filikler kullanılarak havlı olarak dokunmuştur.

Temiz ve uzun yün lifleri boyandıktan sonra demetler haline getirilerek, yün atkı ve çözgü üzerine gördes düğümü tekniğiyle enine şeritler oluşturacak şekilde 5 cm aralıklar ile dokunmuştur (Şekil 4.15.2a). Ortaya çıkan saçaklı dokuma seyrek bir post görünümündedir (Şekil 4.51.2b).

a

b

Şekil 4.15.2 a: Ön, b: Arka

4.16. Taban Yaygıları

Şekil 4.16.1 Taban yaygısı (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi : Halı

Dokumanın Boyutları : 1.33x2.52 m

Hav Boyu : 0.7 mm

Kullanılan Teknikler : Gördes

Kalite : 40x40

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk

Atkı : Pamuk

İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, mavi, beyaz, yeşil, gri, sarı,

Motif ve Kompozisyon : Madalyonlu ve çift yönlü mihrap kemerli dokumadır (Şekil 4.16.2a). İçerisinde karşılıklı olarak yer alan eli belinde motifleri (Şekil 4.16.2b), ve tam orta kısmında ise bir yıldız motifi yer almaktadır (Şekil 4.16.2c). Kenarlarında stilize edilmiş çiçek motifleri ile dokumanın orta zemini tamamlanmıştır. (Şekil 4.16.2d). İki dar bir geniş kenar suyundan oluşan dokumada geniş kenar suyunda simgesel olarak çınar yaprağına benzeyen çiçek motifi farklı renklerle sıralanmıştır (Şekil 4.16.2e). Birinci dar kenar suyunda "bütün

elma" (Şekil 4.16.2f) İkinci dar kenar suyunda ise "çatık kaş" motifi (Şekil 4.16.2g) görülmektedir.

Şekil 4.16.2 a: Madalyon, b: Eli belinde motifi, c: Yıldız motifi, d: Stilize Çiçek motifi, e: Çiçek motifi, f: Bütün elma motifi, g: Çatık kaş motifi

Şekil 4.16.3 Kara ova halısı “taban yaygısı” (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi	: Halı
Dokumanın Boyutları	: 1.30x2.18 m
Hav Boyu	: 1cm
Kullanılan Teknikler	: Gördes
Kalite	: 40x40
Kullanılan Malzeme	: Çözü : Pamuk Atkı : Yün İlmelik İplik : Pamuk
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, mavi, sarı, yeşil, kahverengi, turkuaz
Motif ve Kompozisyon	: Dokumanın orta zemininde “Türk ocağı, top”motifi yer almaktadır (Şekil 4.16.4a). İki ucunda ise “tuğ” motifi bulunmaktadır (Şekil 4.16.4b). Zemin köşelerinde, geleneksel "mihrap" adı verilen köşe motifleri zemini tamamlamaktadır (Şekil 4.16.4c). Halının geniş kenar suyunda ise kanaviçe desenli "stilize çiçek" motifi yer almaktadır (Şekil 4.16.4d).

a

b

c

d

Şekil 4.16.4 a: Türk ocağı topu motifi, b: Tuğ motifi, c: Mihrap (köşe) motifi, d: Kanaviçe deseni motifi

Şekil 4.16.5 Sinekli (benekli) Kırşehir halısı “Taban Yaygısı” (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi	: Halı
Dokumanın Boyutları	: 1.26x2.30 m
Hav Boyu	: 0.5 mm
Kullanılan Teknikler	: Gördes
Kalite	: 40x40
Kullanılan Malzeme	: Çözüğü : Pamuk Atkı : Yün İlmelik İplik : Yün
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, mavi, sarı, yeşil, kahverengi, turkuaz
Motif ve Kompozisyon	: Dokumanın orta zemininde madalyon motifi (Şekil 4.16.6a) yer almaktadır. Madalyon motifinin iki ucunda ise pıtrak motifinden oluşan “tuğ” motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.16.6b). Zeminin köşelerinde sinekli motifinden oluşmuş mihraplar görülmektedir (Şekil 4.16.6c). Halının etrafında, iki dar ve bir geniş kenar suyu bulunmakta olup, dar kenar sularında “suyolu” motifleri, geniş kenar suyunda ise stilize edilmiş “hançerli yaprak” ve “penç” motifleri yer almaktadır (Şekil 4.16.6d).

a

b

c

d

Şekil 4.16.6 a: Top motifi, b: Pitrak motifi, c: Sinek motifi, d: Hançerli yaprak ve penç motifi

Şekil 4.16.7 Sinekli (benekli) Kırşehir halısı “Taban Yaygısı” (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi	: Halı
Dokumanın Boyutları	: 0,95x1.62 m
Hav Boyu	: 0.5 mm
Kullanılan Teknikler	: Gördes
Kalite	: 40x40
Kullanılan Malzeme	: Çözüğü : Pamuk Atkı : Yün İlmelik İplik : Yün
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, beyaz, kahverengi, yeşil, mavi gri, siyah
Motif ve Kompozisyon	: Seccade tipli halı, çift taraflı mihrap biçiminde tasarlanmış olup, zemininde barok tarzında görülen bitkisel motiflerden oluşmaktadır (Şekil 4.16.8a). Orta zeminin dört köşesinde sinek motifi yer almaktadır (Şekil 4.16.8b). Dokumanın dar kenar sularında “suyolu” motifi, geniş kenar suyunda ise stilize edilmiş “çiçek” motifleri yer almaktadır (Şekil 4.16.8c).

a

b

c

Şekil 4.16.8 a: Barok tarzı bitkisel motif, b: Sinek motifi, c: Stilize çiçek motifi

Şekil 4.16.9 Taban yaygısı (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi : Halı

Dokumanın Boyutları : 1.04x1.65 m

Hav Boyu : 3 mm

Kullanılan Teknikler : Gördes

Kalite : 40x40

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk

Atkı : Yün

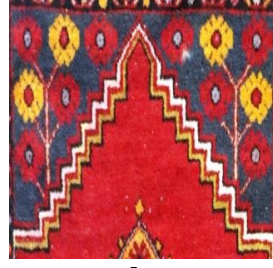
İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Sarı, Kırmızı, siyah, kavuniçi, mavi, yeşil, gri

Motif ve Kompozisyon : Çift mihraplı halının orta zemininde geometrik form içerisinde olan madalyon motifi yer almakta olup, yıldız motifi olarak da geçmektedir (Şekil 4.16.10a). Zeminin dört köşesinde, mihrap motifleriyle çevrelenmiş dallı çiçek motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.16.10b). Orta zemini çevreleyen iki dar ve bir geniş kenar suyu bulunmaktadır. İç dar kenar suyunda “su yolu” (Şekil 4.16.10c) motifi, geniş kenar suyunda stilize edilmiş ve farklı renklerde sıralanmış çiçek motifleri yer almaktadır (Şekil 4.16.10d).

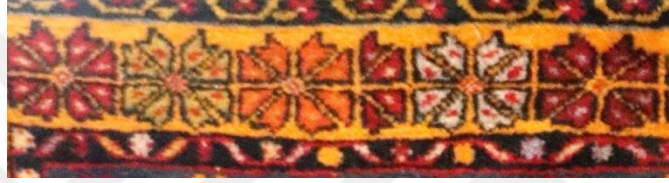
a

b

c

d

Şekil 4.16.10 a: Geometrik formlu madalyon “top” motifi b: Dallı çiçek motifleri, c: Su yolu motifi d: stilize çiçek motifi

Şekil 4.16.11 Sinekli (benekli) Kırşehir halısı “Taban Yaygısı” (Güzelkçük, 2023).

Dokuma Çeşidi	: Halı
Dokumanın Boyutları	: 1.05x1.65 m
Hav Boyu	: 0.6 mm
Kullanılan Teknikler	: Gördes
Kalite	: 40x40
Kullanılan Malzeme	: Çözüğü : Pamuk Atkı : Yün İlmelik İplik : Yün
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, yeşil, gri, bordo, mavi, sarı
Motif ve Kompozisyon	: Dokumanın ortasında çift taraflı basamak şeklinde bir mihrap kemeri yer almakta ve bu kemerin merkezinde "top" motifi (Şekil 4.16.12a), bu motifin iki ucunda ise "tuğ" motifi yer almaktadır (Şekil 4.16.12b). Zemin, köşe motifleri olarak bilinen "sinekli" mihraplarla tamamlanmıştır (Şekil 4.16.12c). Dokumanın üst ve alt kısımlarında ise "arap eli" (Etikan, vd. 2020:64) motifiyle süslenmiş sandık bölümü yer almaktadır (Şekil 4.16.12d). Halıyı çevreleyen birinci ve üçüncü geniş kenar suyunda stilize “çiçek” motifleri bulunurken (Şekil 4.16.12e), ikinci geniş kenar suyunda ise "yıldız" motifi yer almaktadır (Şekil 4.16.12f).

a

b

c

d

e

f

Şekil 4.16.12 a: Top motifi b: Tuğ motifi, c: Mihrap (Köşe, sinekli) motifi, d: Arap eli motifi, e: Stilize çiçek motifi, f: Yıldız motifi

Şekil 4.16.13 Sinekli (benekli) Kırşehir halısı “Taban Yaygısı” (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi : Halı

Dokumanın Boyutları : 1.10x1.68 m

Hav Boyu : 0.7 mm

Kullanılan Teknikler : Gördes

Kalite : 40x40

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk

Atkı : Yün

İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, siyah, mavi, yeşil, beyaz

Motif ve Kompozisyon : Çift yönlü mihrap düzenine sahip halı dokumanın orta zemininde "Türk ocağı" motifi yer almaktadır (Şekil 4.16.14a). Mihrabın köşelerinde "sinek" motifi yer almaktadır (Şekil 4.16.14b). Dokumanın alt ve üst kısımlarında yer alan sandık bölümünde ise "arapeli" motifi bulunmaktadır (Şekil 4.16.14c). Birinci ve üçüncü kenar sularında, stilize “çiçek” motifleri (Şekil 4.16.14d), orta bölümdeki kenar suyunda ise ardışık "yıldız" motifleri yer almaktadır (Şekil 4.16.14e).

a

b

c

d

e

Şekil 4.16.14 a: Türk ocağı motifi b: Sinek motifi, c: Arap eli motifi, d: Stilize çiçek motifi, e: Yıldız motifi

Şekil 4.16.15 Göbekli Kırşehir halısı “Taban Yaygısı” (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi	: Halı
Dokumanın Boyutları	: 1.06x1.86 m
Hav Boyu	: 0.5 mm
Kullanılan Teknikler	: Gördes
Kalite	: 40x40
Kullanılan Malzeme	: Çözüğü : Pamuk Atkı : Yün İlmelik İplik : Yün
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, kahverengi, yeşil, sarı, gri, siyah
Motif ve Kompozisyon	: Dokumanın orta zemininde yöreye özgü “ulaklı top” motifi yer almaktadır (Şekil 4.16.16a). Motifin iki ucunda ise “tuğ” motif bulunmaktadır (Şekil 4.16.16b). Dokumanın dört köşesinde mihrap formunda yer alan köşe motifleri yer almaktadır (Şekil 4.16.16c). Mihrabın alt ve üst kısmındaki sandık bölümlerinde stilize “çiçek” motifleri bulunmaktadır (Şekil 4.16.16d). Halıyı çevreleyen geniş kenar suyunda “kanaviçe suyu” motifi yer almaktadır (Şekil 4.16.16e).

a

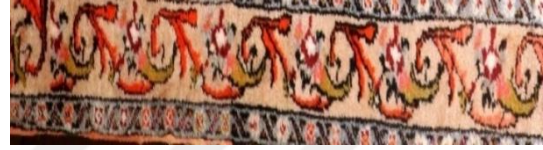
b

c

d

e

Şekil 4.16.16 a: Ulaklı top motifi, b: Tuğ motifi, c: Mihrap (köşe) motifi d: Stilize çiçek motifi e: Kaneviçe suyu motifi

Şekil 4.16.17 Sinekli (Benekli) Kırşehir halısı (Güzelküçük, 2023).

Dokuma Çeşidi : Namazlağ-seccade

Dokumanın Boyutları : 1.05x1.65 m

Hav Boyu : 0.5 mm

Kullanılan Teknikler : Gördes

Kalite : 30x30

Kullanılan Malzeme : Çözüğü : Pamuk

Atkı : Yün

İlmelik İplik : Yün

Kullanılan Renkler : Kırmızı, bordo, kahverengi, beyaz ve yeşil

Motif ve Kompozisyon : Dokuma, çift yönlü mihraplı olarak dokunmuştur. Orta zemin, bitkisel motiflerle zenginleştirilmiş “top” motifi yer almaktadır (Şekil 4.16.18a). Mihrap köşelerinde "sinek" motifi yer almaktadır (Şekil 4.16.18b). Sandık bölümünde ise “arap eli” motifi bulunmaktadır (Şekil 4.16.18c). Dokumanın geniş kenar suyunda hatai motifi (Şekil 4.16.18d), dar kenar sularında ise “çatık kaş” ve "topraklı su" motifi öne çıkmaktadır (Şekil 4.16.18e). Halının alt bölümü deforme olmuş şekilde sergilenmektedir.

a

b

c

d

e

Şekil 4.16.18 a: Müftü topu motifi, b: Sinek motifi c: Arap eli motifi d: Hatai motifi, e: Çatık kaş ‘‘topraklı su’’ motifi

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Anadolu'nun en eski yerleşim merkezlerinden biri olan Kırşehir, el sanatları ve özellikle dokumacılık alanında tarih boyunca önemli bir merkez olmuştur. Kullanım amacına göre halı ve düz dokuma yaygıları üretilmiş, bu dokumalar hem ihtiyaçları karşılamış hem de yöre halkının geçim kaynağı olarak uzun yıllar boyunca değerini korumuştur.

Bu çalışma kapsamında, Kırşehir Ağalar Konağı'nda bulunan 164 adet kirkitli dokumadan yöreye özgü değişik motifleri olan 54 adet kirkitli dokuma (Tablo 4.2) incelenmiştir. Bu dokumalar arasında 8 uzun yastık, 18 minder, 10 kilim, 16 halı, 1 seccade ve 1 filikli dokuma yer almakta olup, her biri kayıt altına alınarak detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Benzer ve özellikler bakımından aynı olan dokumalar inceleme kapsamına alınmamıştır.

Tablo 4.2. Yöreye özgü kirkitli dokuma tipi ve sayısı

DOKUMA TİPİ	ADET
Yastık	8
Minder	18
Taban yaygısı	11
Seccade	6
Filikli	1
Yolluk	10
Toplam	54

Geleneksel ıstar tezgâhlarında tamamen Türk düğümü tekniğiyle dokunan bu dokumaların bazıları pamuk çözü, yün atkı ve ilmek kullanılarak; bazıları ise tamamen yünden üretilmiştir. Dokumalarda genellikle kırmızı zemin rengi hâkimdir; bunun yanı sıra mavi, koyu vişne ve taba renkleri de zeminlerde dikkat çekmektedir. Motiflerde ise kırmızı, siyah, beyaz, mavi, açık mavi, kahverengi, koyu vişne, hâkî yeşil, açık yeşil, gri, lacivert, eflatun, hardal sarısı, sarı, bej, taba, turuncu, yavruağzı, krem ve açık kahverengi gibi renkler kullanılmıştır. Kilimlerde yöreye özgü sembolik motifler görülürken, halılarda top motifleri ve bitkisel motifler sıklıkla ter almaktadır. Sembolik motifler arasında yöreye özgü “top” motifleri; “müftü topu”, “ayna”, “Arap eli”, “hava başı” ve “gelin ağlatan” gibi desenler,

bölgenin dokuma kültürünü ve geleneklerini yansıtmaktadır. Hayvansal motifler arasında “ejder” ve “sinek” motifleri, doğa ve mistik temaları ifade etmek için tercih edilmiştir. Özellikle Mucur halı yastıklarında görülen “el” ve “ayak” motifleri sıklıkla yer almaktadır. Köşe desenlerde, stilize çiçek, sinek ve çengel motifi salkım söğüt motifleri kullanılmıştır. Minder dokumaların orta zemininde ulaklı top motifleri görülmektedir. Sembolik süslemelerden top motifi, müftü topu, ayna, Arap eli, hava başı ve gelin ağlatan gibi motiflerin yanı sıra ev, bahçe ve elma figürleri dikkat çekmektedir. Mucur halı yastıklarında ise el ve ayak motiflerinin yanı sıra figürlü süslemelerden sinek ve ejder motifleri sıklıkla görülmektedir.

Yastık minder, sedir ve karyola halılarında genellikle madalyon görülmektedir. Namazlık türü dokumalar tek yönlü mihraplı, seccade türü dokumalar ise çift yönlü mihraplı olarak dokunmuştur. Madalyonlu halılar dar bordür, enli, dar, köşe ve göbek şeklinde dokunmuştur.

Yapılan araştırmalar ve çalışmalar sonucunda; Kırşehir dokumacılığının bazı sebeplerden dolayı azaldığı hatta bittiği, köylerde yapılmadığı bilinmektedir. Bunun en önemli sebeplerinden biri de hammadde durumudur. Köylerdeki hayvancılığın bitmesi nedeniyle köy halkının lif hammaddesini temin edememektedir. İkinci sebep ise (Etikan, vd. 2020) 1950-60 yılından itibaren erkeklerin Avrupa’ya göç etmesi ile kadınların ev işlerine ve çocuk bakımına daha fazla zaman harcamasıdır.

Kırşehir’de dokuma alanında Kırşehir yöresine ait kirkitli dokumaların var olduğu yerlerden birisi de Ağalar konağıdır. Bu nedenle değerlidir. Ağalar konağı müze kapsamında değerlendirilmemektedir. Bu kapsamda Kırşehir Belediyesi ve T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile iş birliği yapılması gerekmektedir.

Kırşehir yöresinde dokunan halıların detaylı bir şekilde belgelenmesi ve dokuyucular ile araştırmacılara doğru bilgilerin aktarılması için uzmanlar tarafından kapsamlı çalışmalar yapılmalıdır. Ağalar Konağı’nda bulunan halıların korunması amacıyla gerekli önlemler alınmalı ve mevcut dokuma örneklerinin gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayacak projeler geliştirilmelidir. Anadolu’nun önde gelen halı merkezlerinden biri olarak bilinen Kırşehir’de, Ağalar Konağı’nda sergilenen el dokuması halıların envanter bilgilerinin uzman kişiler tarafından titizlikle düzenlenmesi ve bu kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılması büyük önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, B. B. (1982). “Kilim, Cicim, Zili, Sumak Düz Dokuma Yaygıları”. *Eren Yayınları*.
- Aytaç, Ç. (1982). *El Dokumacılığı. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi*.
- Akan, M., F.N. Sayık (2020). “Bir Osmanlı Saray Halısının Kompozisyon Bakımından Tezhip Sanatı Bağlamında İncelenmesi” *Arış Halı Dokuma ve İşleme Sanatları Dergisi, Aralık Sayı 17*.
- Aslanapa, O. (1987). Türk Halı Sanatı. Erdem yayınları, cilt:3, sayı:7
- Barışta, H, Ö. (1989). “Selçuklu Dönemi Tekstil Sanatı Üzerine Düşünceler” *Antalya 3. Selçuklu Semineri Bildirileri,İstanbul*
- Başaran, F.N. (2004). “Konya Ereğli İlçesinde El Dokuması Halıcılık ve Üretilen Halıların Özellikleri” *Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi*.
- Demirbulak, A. (2022). “Türk Halı Sanatının Gelişimi” *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi,International Humanities and Social Science Review (IHSSR), Volume: 6 Issue: 1 Year: 2022*
- Dirlik, K. (1938). “Eski ve Yeni Türk Halıcılığı Cihan Halı Tipleri ve Panoraması” *Alaeddin Kral Basım Evi İstanbul*.
- Diyarbakirli, N. (1984). “Pazırık Halısı” *Türk Dünyası Araştırmaları, Türk Halıları Özel Sayısı. Afşin Matbaası. İstanbul*.
- Deniz, B. (1984a). “Arkeoloji-Sanat Tarihi Dergisi III” *Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir,1984*.
- Deniz, B. (1984b). “Kırşehir Halıları” *Sanat Tarihi Dergisi, yıl 1984, cilt:3 sayı:3*
- Deniz, B. (1988). “Ayvacık (Çanakale) YöresiDüz Dokuma Yaygıları” *Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara*.
- Deniz, B. (1977). “Kırşehir ve Mucur Halılarının Sözlüğü” *1. Arış, 1. Sayı*
- Deniz, B. (2000). “Türk Dünyasında Halı ve Düz Dokuma Yaygıları” *Atatürk Kültür Merkezi Yayını No:215, Ankara*
- Eroğlu, Nuray.(2006) “Kırşehir Kilimleri”. *Van Yüzüncü Yıl üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Prof. Dr. Recai Karahan Danışmanlığında, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Etikan, S., Ölmez, F.N., Kılıçarslan, H., Şahin, C. (2020). “Kırşehir El Sanatları” *Gece*

Kitaplığı, ISBN, 978-625-7702-68-3 Ankara.

- Etikan, S. (2022). “Kırşehir Yöresi Düz Dokumalarında Nazar İnanişını Simgeleyen Motifler” *Ariş, Haziran/ Aralık- Sayı:20-21,*
- Gülen, F, E. (2002). “Vakıflar Genel Müdürlüğü Halı ve Kilim Koleksiyonundaki Kilim Örneklerinin Desen, Renk ve Kompozisyon Açısından İncelenmesi” *T.C. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim Yaygın Eğitimi Anasanat Dalı, Sanatta Yüksek Lisans Tezi.*
- Görgünay, K, N. (1995). “Altaylardan Tuna Boyuna Türk Dünyasında Ortak Motifler” *Türksoy yayınları No:3 Ankara.*
- Hatipoğlu, H. (1997). “Erzurum Müzesindeki Halı ve Kilimler” *T.C. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi.*
- Kafalı, A. (1981). “Halıcılık ve Teknolojisi”. *Ankara: T.C. Köy İşleri ve Koop. Bakanlığı Kooperatifler Destekleme Genel Müdürlüğü Yayınları 3.*
- Karaaslan, H. (2015). “Kırşehir Müzesindeki Kırşehir Yöresi Halıları” *T.C. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Sanat Tarihi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.*
- Karaçay, Ç. (2011). “Ankara Etnoğrafya Müzesi’ndeki Kırşehir Halıları” *T.C. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.*
- Kardeşlik, S. (2010). “İstanbul Vakıflar Halı Müzesinde Konservasyon çalışmaları ve Yeni Keşfedilen Selçuklu Halıları” *Vakıf Restorasyon Yıllığı, Sayı 1 İstanbul*
- Kılıçarslan, H. (2017). “Isparta İli Yalvaç İlçesi Gelenekse Düz Dokumaları”. *T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Entitüsü, Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı, Sanatta Yeterlilik Tezi, Isparta*
- Kırzioğlu, N. (2001). *Altaylar’dan Tunaboyu’na Türk Dünyası’nda Ortak Yanışlar (Motifler).* Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları 2753.
- Yetkin, Ş. (1991). “Türk Halı Sanatı” *Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2. Baskı ISBN: 975-458-035-991.06.Y.0222.2*
- Ölmez, F,N., Etikan, S., Kılıçarslan, H., Şahin, C.(2021). “Kırşehir Özbağ Kırkitli Dokumaları” *Gece Kitaplığı, ISBN,978-625-7462-03-07 Ankara*
- Ölmez, F,N., Etikan, S., Kılıçarslan, H. (2022). “Kırşehir Düz Dokumaları (Kilim, Cicim,

Zili, Sumak)’’ *Gece Kitaplığı, ISBN,978-625-430-493-4 Ankara*

Özbel, K. (1949a). “ Anadolu Tefriş Halıları”. *Kılavuz Kitaplar: 23. Ulus Basımevi, Ankara*

Özbel, K. (1949b). “ Anadolu Halı Seccadeleri”. *Kılavuz Kitaplar: XXII.. Ulus Basımevi, Ankara.*

Özgür, Z. (1965). “Türk Halıcılığının Tarihi Gelişmesi ve Bugünkü Durumu’’ *Sümerbank Aylık Endüstri ve Kültür Dergisi Halı Semineri Özel Sayısı. Cilt 5. Sayı 49-52. Apa Ofset Basım Evi.*

Özüçetin, Y., Karaköse, H., Tuğluca, M., Ünsal, V. (2019). “Kırşehir (Siyasi Tarihi ve Kırşehir Tarihi Bibliyografyası’’

Pala, Z. (2016). “Konya Etnografya Müzesi ve Mevlâna Müzesinde Bulunan Kırşehir Halıları’’ *T.C. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Geleneksel Türk Sanatları Anabilim Dalı Geleneksel Türk Sanatları Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.*

Sümer, F. (1984). “Anadolu’daki Türk Halıcılığına Dairen Eski Tarihi Kayıtlar’’ Türk Dünyası Araştırmaları. Türk Halıları Özel Sayısı. Afşin Matbaası İstanbul.

Soysaldı, A. (2009). *Düz Dokuma Teknikleri ve Teknik Desen Çizimleri.* Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları 379.

Sözen, M; Tanyeli, U. (1992). *Sanat Kavram ve Terimler Sözlüğü.* İstanbul: Remzi Yayınevi.

Tekçe, E, F. (1993). “Pazırık Altaylardan Bir Halının Öyküsü’’. Kültür Bakanlığı Yayınları:1542, Yayınlar Dairesi Başkanlığı Sanat-Sanat Tarihi Dizisi / 64-5. 305: s., Ankara.

Ünsal, V. (2012). “Eski Çağda Kırşehir ve Çevresi’’ *Kırşehir Belediyesi Kültür Tarihi Yayınları Serisi 11, ISBN 978-9944-5393-1-9*

Vahapoğlu, P. (2014). “Kırşehir İli El Dokuması Halılarındaki Teknik, Desen ve Kompozisyon Özelliklerinin İncelenmesi’’. *Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı, Geleneksel El Sanatları Eğitimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.*

Yazıcıoğlu, Y. (1992). “*El Dokusu Halıcılık*’’ Menekşe Yayıncılık. Ankara.

Yetkin, Ş. (1991). “*Türk Halı Sanatı*’’ Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları Tisimat Basım Sanayii, 225:S., Ankara

Yıldız, S. (2009). ‘‘Meslek Yüksekokullarında Halıcılık Eğitiminin, Halıcılık Sektöründeki Yeri, Önemi ve Halı Ekspertiği Alanına Katkısının Belirlenmesi’’. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı, Doktora Tezi.

İNTERNET KAYNAKLARI

URL 1: <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/kirsehir/kulturenvanteri/agalar-konagi>, (Erişim Tarihi: 23.01.2024).

URL 2: <http://www.kirsehir.gov.tr/cografya> (Erişim Tarihi: 10.12.2024).

URL 3: <https://acikders.ankara.edu.tr/mod/resource/view.php?id=12967#:~:text> (Erişim tarihi: 10.06.2025).

URL 4: <https://e-sehir.aksaray.edu.tr/2021/01/13/dokuma-istar-tezgahi/> (Erişim tarihi: 10.06.2025).

EK

BİLGİ FORMU

Kasaba / Köy Adı :

Dokuma tipi ve yaşı :

Kaynak Kişinin :

Adı Soyadı :

Yaşı :

Kaç yıldır dokuma yapabildiği:

1.

Kilim/Cicim/Zili/Sumak	Üst Uç	Alt Uç	Orta Bölüm
Eni			
Boyu			
Saçak uzunluğu			
Etek örgüsü			

2. Dokumanın yüzey alanı :

3. Dokumanın ağırlığı :

4. Dokumanın m² ağırlığı :

5. Kullanılan renkler :

6. Kullanılan araç gereçler ve yöresel adları :

7. Motif ve Desen adları :

8.

İplik	Cinsi
Atkı (Desen ipliği)	
Çözü	
Deseni oluşturan üçüncü iplik (var ise)	

9.

	Sağ alt	Sol alt	orta	Sağ üst	Sol üst	Orta 2.
Atkı sıklığı						
Çözü sıklığı						

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı : Ümüt GÜZELKÜÇÜK

Taranmış

Fotoğraf (isteğe bağlı)

(3.5cm x 3cm)

İlkokul : Kaman /Kırşehir Yeni Hayat İlkokulu

Ortaokul : Kaman/ Kırşehir Merkez Ortaokulu

Lise : Kaman/ Kırşehir Kaman Sağlık Meslek Lisesi

Ön Lisans : Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu Yaşlı Bakım Bölümü

Lisans : Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Neşet Ertaş Güzel Sanatlar
Fakültesi, Halı Kilim ve Eski Türk Kumaşları Bölümü

Yüksek Lisans : Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü,
Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı

Mesleki Deneyim

Yayınlar: Güzelküçük, Ü., Kılıçarslan, H. (2024). “Kırşehir Ağalar Konağı Envanterine Kayıtlı Dokuma Örneklerinin Sergileme Biçimleri” Ahi Evran 4. International Congress On Scientific Research, 26-28 April 2024, Kırşehir Ahi Evran University, Kırşehir, Türkiye. S:350-358. Yayın Tarihi: 25.05.2024, ISBN- 978-625-367-709-1. <https://www.ahievranconference.org/>